REDAKTIONEN ANBEFALER OGSÅ **SIDE 24:**

GERT BIESTA: PÆDAGOGIKKENS TREDJE VEJ

folkeskolen

FAGBLAD FOR UNDERVISERE

NR. 11 | 7. JUNI | 2018

55%

KÆMPER MED, AT DER MANGLER STRØMSTIK I KLASSEN

LÆS SIDE 8

ELEVER KODER LØSNINGER PÅ AUTENTISKE PROBLEMER

LÆS SIDE 42

SKÆRMENE FASCINERER

De danske folkeskoler er online. Men teknikken driller tit, og hver tiende lærer må ofte aflyse planlagt undervisning på grund af tekniske problemer.

TEMA IT I SKOLEN SIDE 8

Netto bekæmper madspild

Vores mål er at mindske vores madspild med 50% inden 2030.

Hos Netto har vi igangsat en række initiativer for at bekæmpe madspild. For eksempel har vi i samarbejde med FødevareBanken indsamlet hvad der svarer til 600.000 måltider til socialt udsatte i 2017. Vi har lanceret Mad Skal Spises-appen, der gør det nemt at finde overskudsvarer. Vi arbejder på at få varer i mindre forpakninger lige som vi underviser vores personale i at bekæmpe madspild. Alt det kan du læse mere om på netto.dk/madspild.

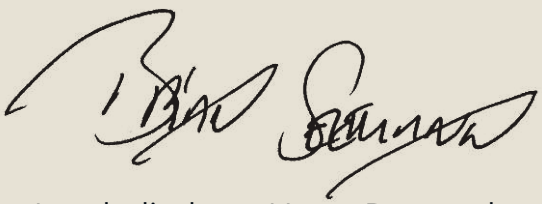

Landedirektør, Netto Danmark

FødevareBanken
– fra madspild til måltid

Virker it i skolen?

Dette ret absurde spørgsmål bliver stillet forbavsende ofte. Det svarer lidt til at spørge: Virker en bog? Jamen, det kommer jo an på, hvad man skal bruge den til! Den er ikke god at drikke te af ...

Når spørgsmålet overhovedet kan stilles, skyldes det, at ideen om it i skolen bygger på mindst to myter, som faktisk aldrig er til debat:

Myte 1: Digitalisering er godt. Derfor behøver vi ikke at diskutere, hvad formålet er. Det betyder, at der går modedille i nogle af indkøbene.

Et eksempel er de elektroniske tavler, som har udgjort en stor del af kommunernes 2½ milliard kroners it-investeringer. Mange steder bliver de nu brugt som almindelige whiteboards.

Det skyldes, dels at der mangler support, og at de ikke er helt nemme at anvende - dels at verden har flyttet sig. Interaktiviteten foregår i dag i højere grad på elevernes egen skærm.

Så var interaktive tavler den bedste anvendelse af pengene? Alle købte dem i hvert fald.

Til gengæld er der store mangler i den mere lavpraktiske afdeling.

Sammenholdt med de 2½ milliard er det mærkeligt, at et så elementært greb som stikkontakter på de rigtige steder kan være et problem. Men det er det.

Myte 2: Der findes et *all inclusive*-system.

Lige nu har kommunerne rullet læringsplatforme ud over lærerne - og til næste år er det Aula. Store og kostbare systemer, som risikerer at ende som it-dinosauer på folkeskolerne.

Systemerne er præget af drømmen om, at man kan købe sig til et *all inclusive*-system - svaret på alt lige fra forældrekommunikation til it-støttet undervisning og elevplaner plus alt muligt andet.

Mange lærere brugte i forvejen for eksempel Google Docs og andre løsninger, som er brugervenlige og spiller sammen med andre systemer. De kan ikke alt, men de fungerer hver for sig.

Store systemer er dyre. De kræver udvikling, support og efteruddannelse - og når det hele så er på plads, er de måske forældede, fordi verden igen har flyttet sig. Vi har aldrig haft en seriøs debat om fordele og ulemper ved store, skræddersyede systemer versus samlinger af små og agile systemer, som lærerne selv kan administrere.

Spørgsmålet er naturligvis ikke, om vi skal investere i it. Skolen er nødt til at følge med resten af samfundet. Ellers sad vi jo stadig med tavler og kridt. Der er heller ingen tvivl om, at it har fordele, når det gælder elevfascination, opdateret indhold og undervisningsdifferentering. Men er det altid bedst?

Det nye fag teknologiforståelse er en supergod ide. Men indtil det fører til en mere kvalificeret debat, så stil de frække spørgsmål, når der skal købes nyt: Hvad er det svaret på? Hvor længe holder det? Kan det fungere i praksis? Kan vi bruge pengene bedre? Imens kan kommunerne roligt gå i gang med at købe flere stikkontakter. De holder.

NB Denne leder er skrevet, inden afstemningen om overenskomsten var afsluttet.

***Læs tema** om it i folkeskolen side 8-18.*

HANNE BIRGITTE JØRGENSEN,
ANSV. CHEFREDAKTØR
HJO@FOLKESKOLEN.DK

folkeskolen.dk

Lange dage

»GPS-løb her i sommervarmen tror jeg faktisk ville have motiveret mine elever. Men det tager nemt 45 minutter at forberede et 30-minutters GPS-løb, og den tid har jeg ikke – slet ikke til at forberede en enkelt lektion«.

Engelsklærer
Maria Roneklindt

»Weekendavisen har i en artikel den 18. maj 2018 beskrevet Undervisningsministeriets konklusion på en undersøgelse, hvor nogle elever udtaler, at de ikke bliver slidt af lange skoledage, hvis undervisningen er god, men trætte af dårlig undervisning. Det kan ingen da undre sig over. Problemet er imidlertid, at artiklen i sin udtryksform ligesom udpeger lærerne som værende årsag til den dårlige situation(!) – uden at nævne, at lærerne ikke længere levnes nok tid til forberedelse på grund af arbejdstidsloven«.

Ph.d.
Lisser Rye Ejersbo

Fyld hylderne med bøger inden sommerferien!

Hos Straarup & Co udgiver vi rigtig mange letlæsningsbøger, og nu har du mulighed for at bestille bøgerne i samlede bogpakker. Bøgerne har varierende indhold og sværhedsgrader, så der vil helt sikkert være noget for enhver læser.

Du får **20 % rabat**, når du køber 10 af vores bøger som samlede bogpakker. Vi har letlæste bøger til børn og unge i forskellige serier indenfor både fakta og fiktion.

Lyn Bogpakke 1
Sjove og lydrette bøger til 0.-2. klasse

Rap Bogpakke 1
Letlæsning med max. to, tre eller fire bogstaver

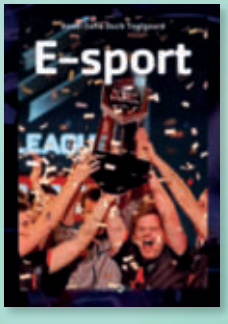

Maxi Bogpakke 1
Sports- og historiebøger til 2.-4. klasse

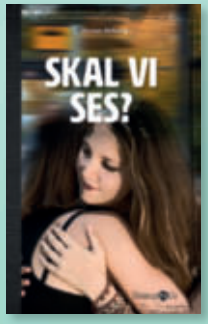

Hip Bogpakke 1
Letlæste romaner til unge med læsevanskeligheder

Se alle vores bogpakker på **straarupogco.dk**

Vores bogpakker har eget ISBN-nummer, og derfor kan de også købes via Bogportalen og iMusic.

Straarup & Co

INDHOLD

8-18

TEMA OM IT I SKOLEN

DET TRÅDLØSE NETVÆRK VIRKER, MEN ...

2½ milliard er investeret i interaktive tavler til de danske klasselokaler, men mange lærere har opgivet at bruge de interaktive muligheder i grejet, viser en undersøgelse, som fagbladet *Folkeskolen* har gennemført blandt over 500 lærere. Langt de fleste har nu velfungerende internet, men over halvdelen kæmper med, at der ikke er strømstik nok til elevernes computere.

24

Pædagogik:
En tredje vej
Stort interview med professor Gert Biesta, som vil vise en vej, der hverken er den konservative eller den progressive pædagogiks vej.

Læs også anmeldelse side 46.

34

Små elever guides ind i læsningen
Rudersdal-skoler arbejder med guided reading efter engelsk forbillede.

41

Lærer til lærer:
Blachmans Billedbog
Da Stavnsholtskolens elevers digte kom på kunstudstilling.

OK18
Resultatet af afstemningen kom efter deadline på dette blad.
Læs på **folkeskolen.dk**

OVERSIGT

Interview
Riisager: Skolelederen skal træde mere ind i rollen som pædagogisk leder ... / 6

Folkeskolen.dk/it
It i skolen halter på grund af manglende strømstik ... / 8
Lærere har plan B i skuffen ... / 14
2½ milliard investeret: Men de dyre tavler bruges som whiteboards ... / 18

Folkeskolen.dk ... / 20

Interview
Biesta: En tredje vej: Verden i centrum ... / 24

Debat
Kronik ... / 30
DLF mener ... / 32
Blogs ... / 32
Læserbreve ... / 33

Guided reading
Læsning: Slut med dårlig samvittighed over for de dygtige ... / 34
Læsning skal være drevet af lyst ... / 37

Spot ... / 40
Lærer til lærer ... / 41

Fagligt netværk
Elever koder løsninger på autentiske problemer ... / 42
Blogindlæg: Balance i regnskabet ... / 45

Anmeldelser ... / 46
Job & karriere ... / 52
Ledige stillinger ... / 51
Bazar ... / 56
Uskolet ... / 58

RIISAGER:

Skolelederen skal træde mere ind i rollen som pædagogisk leder

Der er for lidt debat om skolelederens rolle som pædagogisk leder, lyder det fra undervisningsministeren. Hun opfordrer til, at kommunerne giver skolelederne mere plads til pædagogisk ledelse.

TEKST: SEBASTIAN BJERRIL · FOTO: PETER HELLES ERIKSEN

Skolelederne får for første gang deres helt egen diplomuddannelse, der skal styrke deres ledelseskompetencer. Det sker som led i, at undervisningsminister Merete Riisager ønsker at sætte fokus på skolelederens rolle som pædagogisk leder.

»Skolelederne har været underprioriterede, og jeg mener, at der har været taget for lidt hånd om deres mulighed for at agere som ledere«, fortæller ministeren.

»Vi kan se, at skolelederne bruger rigtig meget tid på at sidde til møde nede på kommunen, og vi kan se, at de ikke får ret meget ud af det andet end at få koordineret«, siger hun med henvisning til en undersøgelse fra Det Nationale Forskningscenter for Velfærd fra starten af sidste år blandt 213 ledere fra repræsentativt udvalgte skoler.

Anbefalinger er lige på trapperne

Regeringen nedsatte tilbage i marts sidste år en ledelseskommission, der skal kigge på ledelsen af alle dele af den offentlige sektor. Kommissionen skulle oprindeligt præsentere sin analyse med medfølgende anbefalinger omkring årsskiftet. Siden valgte regeringen at udskyde offentliggørelsen, men kommissionens formand har allerede afsløret, at den vil anbefale, at skolelederne i højere grad skal lede udviklingen af fagligheden på deres skoler.

På tirsdag bliver anbefalingerne langt om længe fremlagt, og spørgsmålet er så, om kommissionen sidder klar med forslag til helt nye måder at lede landets folkeskoler på. »Det ved jeg af gode grunde ikke. Men det kan man da godt forestille sig«, lyder det korte svar fra ministeren.

Riisager præsenterede for et par uger siden den kommende diplomuddannelse målrettet skolelederjobbet, som vil kunne tages fra næste forår. Men selvom hun mener, at det er et skridt i den rigtige retning mod at få skolelederne til at påtage sig en lederrolle i forhold til den pædagogiske udvikling ude på skolerne, er det ikke nok.

»Det er vigtigt for mig at sige, at uden rum til at lede kan man uddanne, lige så tosset man vil. Der er brug for et rum til faktisk at kunne lede og agere. Det er også vigtigt for, at vi kan tiltrække dygtige skoleledere«, siger ministeren.

Riisager til lederne: I må ikke gøre jer selv til sekretærer

Netop ledelsesrummet mener Riisager, at skolelederne flere steder selv har været med til at indskrænke. »Jeg har personligt erfaret, at skolesekretærerne flere steder er blevet udfaset. Det er en lokal prioritering. Men det er klart, at hvis skolelederen også skal være sekretær, så har han eller hun svært ved at være pædagogisk leder«.

Ifølge undervisningsministeren skal skolelederen sikre sig selv frigjorte timer til at udføre pædagogisk ledelse. Og så sender hun et ønske af sted i retning af kommunerne om at lægge mere ledelsesrum ud til skolerne.

»Kommunerne skal give plads til, at skolerne er en enhed og ikke bare en filial i en koncern«, siger hun. Som minister har Merete Riisager flere gange sagt, at hun vil forsøge at sikre skolerne mere selvbestemmelse. Det vil ifølge ministeren øge skoleledernes mulighed for at udøve pædagogisk ledelse. »Det vil give en tydeligere ledelsesopgave, og det vil øge lærernes arbejdsglæde, da vi på den måde undgår, at lærerne bare føler sig som en del af et større maskineri, fordi det er svært at se, hvornår ansvaret starter og slutter«.

Minister: Markér jer i medierne

Konsekvenserne af skoleledernes position som en del af et kommunalt embedsværk, der har ansvaret for at implementere de love, politikerne vedtager, har tidligere på året været til debat. Flere skoleledere ytrede i en undersøgelse fra Politikens skolemedie »Skoleliv«, at de bevidst undlader at ytre sig i mediernes spalter. Den daværende formand for Børne- og Kulturchefforeningen, der repræsenterer de kommunale skolechefer, advarede i den forbindelse skolelederne om offentligt at udtrykke sig negativt og bad dem huske på, hvem der betaler deres løn. Formanden trak senere sin udtalelse tilbage, imens Riisager blandede sig og understregede, at skoleledernes stemme er vigtig i den offentlige debat.

Ifølge ministeren handler det ikke kun om, at der ikke er nogen, der skal pålægges mundkurv. Muligheden for at definere håb og visioner for deres skoler i pressen er også helt afgørende i forhold til skoleledernes ledelsesrolle, siger hun.

»Det er meget vigtigt, at skolelederne bruger deres ytringsfrihed. Som leder skal man kunne agere i en lederrolle, og så nytter det ikke noget, hvis man bare parerer ordre. Det skal man også kunne se i offentligheden«.

Præmiepulje handler om ledernes ansvar

Selvom Riisager har det som sit personlige mål at give mere frihed til skolerne, vil hun ikke love, at der kommer lovforslag i dette kalenderår, som giver skolelederne mere rum til at lede.

»Men jeg vil meget gerne arbejde på, at de får lidt mere plads at bevæge sig på. Men det vil kræve, at det ikke kun er mig, der mener det«.

En eventuel større frihed vil ifølge ministeren ikke medføre slækkede krav til skolernes resultater.

»Man skal stille forventninger til skolelederne. Det må gerne være svært og hårdt at være skoleleder. Det er bare vigtigt, at de har plads til at udfylde deres opgave«, siger hun og fortæller, at hendes og statsminister Lars Løkkes præmiepulje blandt andet er et ønske om at sætte spotlight på skolelederens rolle som pædagogisk leder.

»Det er skoleledernes ansvar at tilrettelægge en indsats over for de børn, der har svært ved at nå op på et 4-tal i dansk og matematik. Der er mange veje, der fører til Rom, men det er skoleledernes pædagogiske ansvar at vælge en vej, der virker«.

bje@folkeskolen.dk

It i skolen halter på grund af manglende strømstik

Tekniske problemer betyder, at hver tiende lærer ofte helt må aflyse planlagte undervisningsaktiviteter. Men de trådløse netværk er efterhånden ved at være på plads i de danske folkeskoler.

AF ANDREAS BRØNS RIISE · FOTO: HUNG TIEN VU OG ISTOCK

STRØM

Er der et tilstrækkeligt antal stikkontakter/stikdåser til opladning af elektronisk udstyr, som eleverne bruger i timerne?

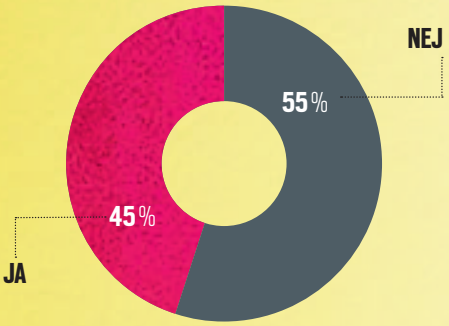

NETFORBINDELSE

Har skolen en effektivt fungerende internetforbindelse, så alle for eksempel kan logge på samtidig i undervisningen og se video med mere?

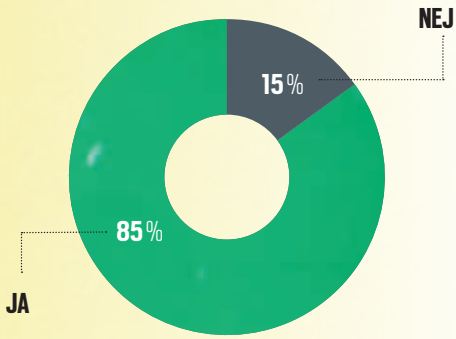

Kilde: Scharling Research for fagbladet *Folkeskolen*.

I de senere år er der brugt flere milliarder kroner på at udvikle den danske folkeskole til en af verdens førende it-skoler. Pengene er brugt på tilskud til digitale læremidler - men også til at købe elektroniske tavler og andet teknologisk grej til skolerne.

Men i hverdagen betyder lavpraktiske problemer ofte, at den dyre investering ikke kommer ud at gå i folkeskolen. Det viser en ny undersøgelse, som Scharling Research har gennemført for *Folkeskolen*.

»Jeg ved ikke, hvem der har taget beslutningen. Men det har ikke meget med en digital skolevirkelighed at gøre«, siger lærer og it-vejleder Jens Røjel og peger hen på otte stikkontakter på stribe lige til venstre for døren, når man kommer ind i 9.v på Vigerslev Allés Skole i Valby.

I resten af klasselokalet er der to stikkontakter. Så når eleverne skal have strøm til deres computere, må der trækkes forlængerledninger fra stikkontakterne ved døren, hvor trafikken er størst, når elever og lærere skal ind og ud af lokalet.

Jens Røjel viser rundt på skolen efter lukketid. Udtalelserne er helt og aldeles på egne vegne, understreger han flere gange, men han står langtfra alene med sin irritation. I en ny panelundersøgelse, som Scharling Research har gennemført for fagbladet *Folkeskolen*, svarer 55 procent, at der ikke er et tilstrækkeligt antal stikkontakter i deres klasser.

Generelt tegner undersøgelsen et billede af, at det rent lavpraktisk kan være en frustrerende oplevelse at gennemføre digital undervisning i den danske folkeskole. 11 procent svarer, at de ofte må aflyse planlagte undervisningsaktiviteter på grund af tekniske vanskeligheder. For 45 procent sker det en gang imellem.

Internettet er der til gengæld efterhånden styr på. 85 procent melder om stabil netadgang. Da Scharling Research gennemførte en tilsvarende undersøgelse for *Folkeskolen* i 2011, oplevede kun hver femte lærer, at netværket fungerede tilfredsstillende.

»Smartboards er i teorien et fantastisk værktøj, men de får mange tæsk, og de er ved at være gamle. Det er frustrerende, at de så ofte går i stykker. Der er løbende udskiftning af diverse småting, og når man har ordnet én ting, så dukker der en ny op«.

LÆRER I UNDERSØGELSEN

Chromebooks holder på strømmen

På Tingagerskolen i Ringe på Fyn er bygningerne for nylig renoveret. Her har alle klasselokaler nu en skinne med stikkontakter midt på bagvæggen og under vinduerne. Selv i de nye, kunstfærdige siddemøbler af træ i aulaen er der indbygget stikkontakter.

Et stort antal faglærere sad fra starten af byggeprocessen i udvalg med arkitekter og

FAKTA OM UNDERSØGELSEN

Undersøgelsen er gennemført af Scharling Research for fagbladet *Folkeskolen* i januar 2018. 1.224 respondenter i *Folkeskolens* webpanel er kontaktet, og 515 har besvaret undersøgelsen. Det giver en svarprocent på 43.

89 procent af respondenterne er lærere, fem procent skoleledere, to procent børnehaveklasseledere, og tre procent har angivet deres stillingsbetegnelse som »andet«. **Hent hele undersøgelsen på folkeskolen.dk**

skolens ledelse, da renoveringen skulle planlægges. Her var placering af stikkontakter et af temaerne. Lærer Palle Drost oplever en hverdag, hvor det sjældent er et problem at få strøm til elevernes elektroniske udstyr.

»Det er også afhjulpet af, at alle elever nu har fået en Chromebook. Hvis den er opladet om morgenen, når de ankommer, så holder den strøm hele dagen«, fortæller han.

Vigerslev Allés Skole er en af hovedstadens ældste. Også her har man for nylig renoveret de eksisterende bygninger og bygget en helt ny fløj. Jens Røjel prøvede som it-vejleder at få indflydelse, men det var svært, oplevede han.

»Det er de små ting, der kan gøre en kæmpe forskel i hverdagen«, siger han og kigger forgæves rundt i lokalet efter fjernbetjeningen til den elektroniske tavle.

»Igen en lille ting, der gør en stor forskel. Når den er væk, så skal man betjene tavlen på panelet på selve projektoren, og så ryster man den, og så skal den kalibreres oftere«.

Elektroniske tavler er pauseunderholdning

Ifølge Scharling Researchs undersøgelse er de elektroniske tavler en af hovedsynderne, når det kommer til tekniske udfordringer. Og der er mange af dem på de danske skoler. Kun fire procent af lærerne svarer, at der slet ikke hænger nogen på deres skole. På 65 procent af skolerne er der en i alle klasser.

Men kun cirka hver fjerde lærer oplever, at den elektroniske tavle altid virker. 60 procent svarer, at de »som regel« fungerer. Seks ud af ti svarer, at når den elektroniske tavle ikke fungerer, så er det, fordi der ikke er service på den tilstrækkeligt ofte.

58 procent mener, at der ikke er tilstrækkelig mulighed for at få support, hvis der er problemer med den elektroniske tavle. Dog svarer 45 procent, at de helt generelt kan få

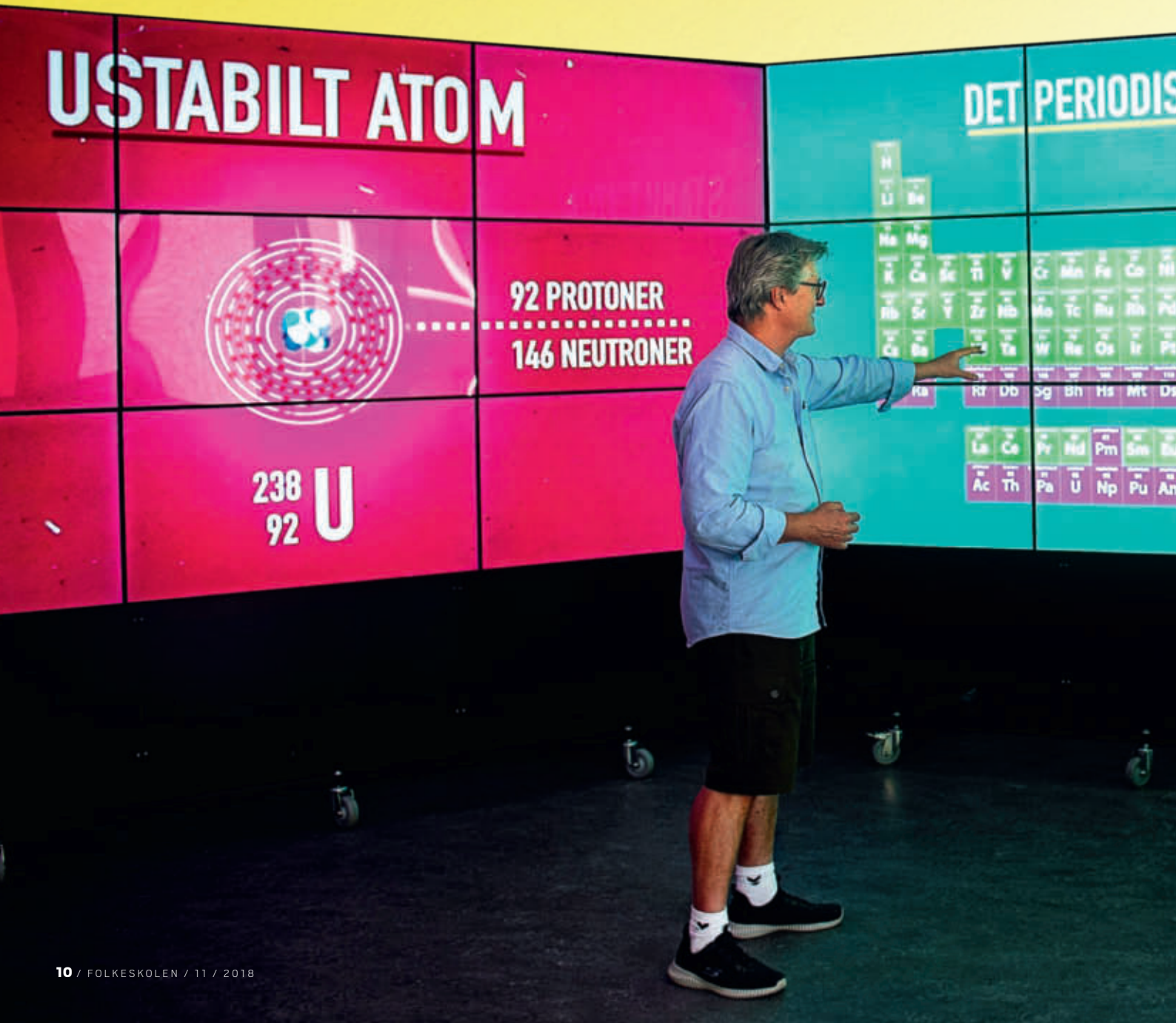

tilstrækkelig support i tilfælde af tekniske problemer.

Mange skriver i svarfeltet under spørgsmålet, at tekniske vanskeligheder ofte skyldes, at eleverne bruger de elektroniske tavler i pauserne til at spille spil, høre musik eller se videoer på. Både på Vigerslev Allés Skole og på Tingagerskolen hænger der elektroniske tavler i alle klasser. På begge skoler må eleverne også gerne bruge dem i frikvarteret.

»Der ligger en masse digital pædagogik i, at eleverne lærer at bruge den elektroniske tavle på egen hånd. Men det er klart, at det skal foregå på en ordentlig måde. Ellers inddrager vi muligheden for at bruge den i pausen«, siger Jens Røjel.

På Tingagerskolen er der i alt 40 smartboards. It-vejleder på skolen Tage Trans Jessen oplever cirka en gang om ugen at blive tilkaldt, fordi en lærer ikke kan få smartboardet til at virke.

På Tingagerskolen har man som en af de første i Danmark købt en MeWe Space, som er en tredelt storskærm sammensat af 27 fladskærme. Palle Drost (til venstre) og Tage Trans Jessen starter systemet op til ære for *Folkeskolens* journalist. Noget er dog ikke helt, som det skal være.

»Oftest er det et spørgsmål om, at der har samlet sig snavs i et stik, eller andet, der kan fikses på stedet«, fortæller han. Kan it-vejlederen ikke løse problemet, bliver der tilkaldt en tekniker, der servicerer alle kommunens skoler. Når det sker, så må man »improvisere undervisningen lidt, indtil det er fikset«, siger Palle Drost.

Samme ordning har man på Vigerslev Allés Skole, hvor Jens Røjel anslår, at cirka 80 procent af de henvendelser, han får fra lærerne, handler om et lavpraktisk teknisk problem.

»Det kan være så mange forskellige ting. For eksempel har vi lige skiftet til Windows 10, så nu ser tingene anderledes ud. Alene sådan noget kan give udfordringer for både elever og lærere«, siger han.

Ny teknik driller også

På Tingagerskolen har man netop investeret i tre nye 3-d-printere, fordi de gamle er ved at have udtjent deres værnepligt. Og så har skolen som en af de første i Danmark købt en MeWe Space, som er en tredelt storskærm sammensat af 27 fladskærme.

Eleverne sidder i midten omkranset af storskærmen. Palle Drost og Tage Trans Jessen starter systemet op til ære for *Folkeskolens* journalist. Noget er dog ikke helt, som det skal være. En del af menuen er forsvundet, og controlleren virker ikke.

»Jeg tror, der har været pilfingre i frikvarteret«, siger Tage Trans Jessen og går om bag det imposante apparat og tjekker, at alle ledninger sidder, som de skal. Det vender vi tilbage til.

Vigerslev Allés Skole har fravalgt 3-d-printere, fordi skolen har valgt at fokusere indsatsen på noget, man mere klart har et billede af giver ekstra værdi til undervisningen. I det pædagogiske læringscenter og i hver klasse i overbygningen hænger en splinterny storskærm i stedet for en elektronisk tavle. Hver af dem er tilsluttet en fem år gammel computer.

»Det tog i starten to minutter, hver gang man skulle starte skærmen. Det var uholdbart. Men det ville koste 6.000 kroner for en ny computer, og det kan man så gange med syv skærme. Det er også en slat«, fortæller Jens Røjel, der i samarbejde med en koordinator fra kommunens pædagogiske it-afdeling fandt ud af, at det var nok at udskifte harddiskene.

LÆRERNE FÅR HJÆLP AF ELEVERNE

Når elektronikken ikke makker ret, gør lærerne i stort omfang brug af elevernes tekniske kompetencer.

43 %

svarer, at de en gang imellem beder en elev om hjælp til at løse et it-problem, mens syv procent svarer, at det ofte sker. Hver fjerde lærer har aldrig bedt en elev om hjælp.

16 %

af skolerne har en såkaldt it-patrulje, som består af enkelte elever, som er superbrugere og kan trækkes på af lærere og andre elever. Ni procent er ved at indføre sådan en ordning.

»Det kostede 1.000 kroner stykket i stedet, og det har hjulpet gevaldigt. Men det er et fint eksempel på, at it altså er en løbende investering. Hvis ikke den bliver vedligeholdt og opdateret, så bliver den en klods om benet«, siger it-vejlederen.

På Tingagerskolen har Tage Trans Jessen og Palle Drost i fællesskab tjekket, at alle kabler til den sprintnye MeWe Space sidder, som de skal. Det gør de. Der er også tjekket, om controlleren er opladt. Det er den. Som en tredje løsning prøver it-vejlederen at genstarte systemet.

Uden at hverken it-vejlederen eller læreren kan forklare hvorfor, løser det problemet, og et minut senere løber en film om atombombningen af Hiroshima over skærmen. Til venstre en film om flyvemaskinen Enola Gay, der smed bomben, i midten en tidslinje over anden verdenskrig og til højre en film om bylivet i den japanske storby, før den blev ramt.

»Det giver altså noget ekstra til undervisningen, at man kan trække på teknologien, også selv om den driller en gang imellem. Det skaber et helt andet engagement hos eleverne«, siger Palle Drost.

folkeskolen@folkeskolen.dk

»Det giver altså noget ekstra til undervisningen, at man kan trække på teknologien, også selv om den driller en gang imellem. Det skaber et helt andet engagement hos eleverne«, siger Palle Drost.

Lærere har plan B i skuffen

Når elektronikken fejler, har de fleste lærere en ekstra plan, så eleverne ikke skal undvære undervisning. For mange lærere tilfører påtvungen it flere frustrationer end værdi til arbejdet, mener ekspert.

Når lærere må aflyse planlagte undervisningsaktiviteter på grund af tekniske vanskeligheder, får de alligevel gennemført undervisning. Det fortæller Simon Skov Fougt, der som ph.d. og lektor ved Københavns Professionshøjskole har forsket i læreres it-brug i undervisningen og herunder deres evne til at omstille sig, når teknikken fejler.

»Især rutinerede lærere har et bagkatalog af aktiviteter, de kan sætte i gang. Det er værre for helt nye lærere. Men jeg har aldrig oplevet, at nogen lærer helt dropper undervisningen og går ud og spiller rundbold, hvis det digitale udstyr ikke virker«, siger Simon Skov Fougt og tilføjer, at det er et grundvilkår,uanset niveau af vedligeholdelse, at it-udstyret sætter ud en gang imellem.

»Derfor bør man faktisk anse det som et vigtigt element i elevernes digitale dannelse, at de til tider oplever, at det tekniske driller, og at de ser en kompetent lærer løfte undervisningsopgaven alligevel på andre betingelser. Det er ret afgørende, at eleverne lærer at håndtere det«, siger han.

Dobbeltarbejde føles meningsløst

Fra et lærerperspektiv er det dog enormt frustrerende, når man ikke kan gennemføre den undervisning, man har planlagt, især når

»Det er flere år siden, skolen begyndte at udfase interaktive tavler. Der hænger projektor og whiteboard i alle lokaler, hvortil lærere og elever kan tilslutte deres devices, for eksempel iPads. Så er det på devicen, man er interaktiv – ikke på selve tavlen«.

LÆRER I UNDERSØGELSEN

Gode medicinvaner
grundlægges i barndommen.
Det gør de dårlige også.

MEDISUND FORNUFT

Gode medicinvaner for skolebørn

Danske børn og unges forbrug af smertestillende medicin er bekymrende højt. Samtidig er deres viden om medicin, og hvordan man omgås den på en fornuftig måde, meget lille. Det er et sundhedsmæssigt problem, som vi gerne vil være med til at rette op på. Vi har lavet et 2-timers forløb med leg og læring for 5./6. klasse, som kan indgå i den obligatoriske viden om sundhedsadfærd. Der er også mulighed for at få besøg fra et lokalt apotek.

Se mere på medisundfornuft.dk

apotek

AFLYSNING

Har du måttet aflyse planlagte undervisningsforløb på grund af it-tekniske problemer?

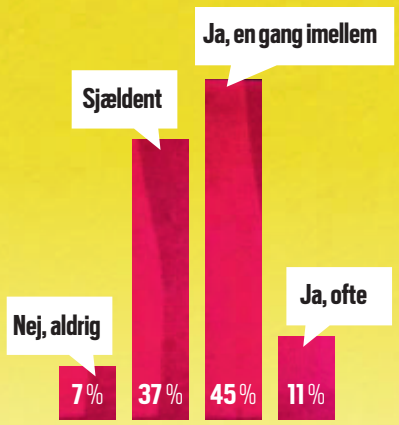

forberedelsestiden er så skrabet, som den er i den danske folkeskole, understreger Simon Skov Fougt.

Frustrationen forstærkes af, at den digitale udvikling går så hurtigt, at det kan være svært at følge med, og af at det i dette skoleår er blevet obligatorisk at bruge en digital læringsplatform, mener han:

»Mange har for eksempel vænnet sig til at arbejde i Google Docs, som de derfor anvender, og så skal man nu pludselig til at lave det samme to steder, fordi læringsplatformen er et krav. Det føles meningsløst, for det virker jo for dem med Google Docs.

Nu kommer samarbejdsplatformen Aula så oveni næste sommer, selv om ministeriets egne undersøgelser peger på, at der er lang vej til, at læringsplatformene kan kaldes fuldt integrerede. Det kan være svært at se, at digitaliseringen af folkeskolen tilfører mere værdi end frustration«.

Mangler et sprog for digitale kompetencer

Ifølge en undersøgelse, Scharling Research har foretaget for fagbladet *Folkeskolen,* forstærkes frustrationen af, at lærerne ikke føler sig klædt ordentligt på til at gennemføre god digital undervisning. Kun fire ud af ti lærere føler sig i høj grad kvalificeret, mens 13 procent slet ikke føler sig klædt ordentligt fagligt på.

De tal kommer ikke bag på Lis Zacho, der som lærer og matematikvejleder sidder med i en rådgivningsgruppe, der det seneste år har skullet give undervisningsministeren gode råd om digital undervisning.

»Én ting er, om lærerne føler sig hjemme i den enkelte teknologi. Det vil nogle sikkert svare, at de gør, hvis de har været på et forlagskursus i et specifikt læremiddel, eller hvis

de er firstmovers, der altid har styr på den seneste nye dims. Men noget helt andet er, om man kan gennemskue, hvordan brugen af teknologi kan understøtte elevernes læring, og der halter det for mange«, siger hun.

Her peger Lis Zacho på, at det har lav prioritet på efteruddannelsessiden at sende lærerne på it-didaktiske kurser, mens der er anderledes fokus på at få lærerne til at tage konkrete redskaber eller teknologier i brug.

»Set fra et lærerperspektiv mangler der et klart sprog for, hvornår man mestrer digital undervisning. Er det, når man bruger en fagportal? Er det, når eleverne får til opgave at tage fotos med deres mobiltelefon? Eller er det først, når eleverne lærer noget gennem programmering af robotter, som de ikke ville kunne lære på anden måde?« spørger hun.

Lærere bør deles om at være på forkant

Lis Zacho kan sagtens genkende, at udviklingen går så stærkt med konstant nye teknologier og digitale krav, at man som lærer frustreres snarere end begejstres af teknologien. Hendes råd er, at lærere bør »opgive at følge med«.

»Man skal udvikle sit repertoire i et tempo, man føler sig tilpas med, og så bør man tænke i en organiseringsform med 'digitale team'. Hvis en lærer er god til ét program og en anden til et andet, så kan man dels lære af hinanden, dels undervise hinandens elever. Alle lærere kan ikke konstant være på forkant med det hele«, siger hun.

folkeskolen@folkeskolen.dk

»Når man først har oplevet, at tavlerne ikke virker, går man i stå med at forberede undervisning, hvor tavlerne kan bruges med den hensigt, de er sat op til«.

LÆRER I UNDERSØGELSEN

2½ milliard investeret: Men de dyre tavler bruges som whiteboards

Den grønne tavle er på de fleste skoler skiftet ud med en elektronisk en af slagsen, men mange lærere fravælger den.

Siden 2012 har landets folkeskoler ifølge kommuneforeningen KL brugt mere end 2,5 milliarder kroner på at gøre undervisningen digital. En god bid af de penge er brugt på elektroniske tavler, som nu hænger i alle klasser på mere end halvdelen af de danske folkeskoler. Men når lærer Lau Leth Laursen fra Hadbjerg Skole i Favrskov Kommune bruger den elektroniske tavle i sin undervisning, kunne han i virkeligheden lige så godt bruge en projektor og et whiteboard. Kun meget sjældent bruger han tavlen til at arbejde interaktivt, selv om han godt ved, at muligheden eksisterer.

Det skyldes, at det tager lang tid at starte tavlen op, og når der er hul igennem, skal den ofte kalibreres, inden undervisningen kan begynde. Derfor har Lau Leth Laursen helt droppet at planlægge undervisning, hvor dens særlige funktioner indgår, og han kan se, at mange af kollegaerne på skolen er gået samme vej.

»Når det endelig kommer i gang, så går det meget langsomt. Flere af tavlerne er simpelthen taget ned og erstattet af et helt normalt whiteboard, fordi folk er holdt op med at bruge dem. Så nu står de i hjørnet og samler støv«, fortæller han.

Men ifølge Scharling Researchs undersøgelse for fagbladet *Folkeskolen* er Lau Leth Laursen langtfra den eneste, der enten fravælger at bruge den elektroniske tavle eller primært bruger den som en avanceret projektor.

Adspurgt om, hvor ofte de udnytter den elektroniske tavle til interaktiv undervisning eller til at arbejde direkte i digitale programmer, svarer en fjerdedel af lærerne, at det aldrig sker, og yderligere en fjerdedel at det sker maksimalt én gang om måneden. Kun hver femte anvender den elektroniske tavles muligheder for interaktivitet på daglig basis.

Flere lærere skriver som Lau Leth Laursen, at de ikke stoler nok på, at den elektroniske tavle virker, til at de vil planlægge undervisningen ud fra at kunne have dens særlige funktionalitet til rådighed.

Mange lærere skriver, at de elektroniske tavler er ved at være godt slidte og meget ofte skal kalibreres, men at der ikke er råd til at skifte dem ud. 58 procent svarer, at deres elektroniske tavler er fem-ti år gamle, mens tre procent er sat op før 2008. Flere understreger, at de bliver udskiftet løbende, og at alderen derfor varierer meget fra tavle til tavle på skolen.

I kommentarerne i undersøgelsen finder man også flere lærere, der efterlyser kurser i, hvordan de skal bruge tavlen. Desuden svarer flere, at de devices, de bruger i undervisningen - som iPads eller Chromebooks - er svære at få til at tale sammen med tavlerne.

folkeskolen@folkeskolen.dk

»Jeg bruger dem rigtig meget, men mange kollegaer bruger dem kun mest som tavle-/overhead-kombi«.

LÆRER I UNDERSØGELSEN

»Blev hængt op, men programmerne ikke installeret. De kom nogle år senere. Jeg ved ikke, om de virker nu, for jeg har aldrig brugt det«.

LÆRER I UNDERSØGELSEN

TAG DINE ELEVER MED I BIOGRAFEN

'MED SKOLEN I BIOGRAFEN'
KØB BILLETTER NU

Book billetter på mitcfu.dk/msib
Stream film fra tidligere sæsoner på mitcfu.dk
Find undervisningsmateriale på filmcentralen.dk

FILM CENTRALEN

DET DANSKE FILMINSTITUT

CFU CENTRE FOR UNDERVISNINGSMIDLER DANMARK

Still fra *Farvel, Berlin* / Instruktør: Fatih Akin

Fredag 18. maj 2018 | kl. 06.10

Illustration: Rasmus Juul

De igangværende afgangsprøver er altafgørende for, om 104 skoler får glæde af den første del af Lars Løkkes præmiepulje på 500 millioner kroner.

Prøvetid: Afgørelsens time for præmieskoler

De skriftlige og mundtlige afgangsprøver kan for 104 præmiepuljeskoler blive afgørende for, om de får del i Løkkes puljemillioner.

Maj og juni er hvert år lig med nervøse 9.-klasseelever, der skal prøves i de færdigheder, de har opnået igennem ti års skoleliv. Prøveseancerne tiltrækker sig altid stor opmærksomhed, men for 104 skoler er opmærksomheden større end ellers. De er nemlig med i Lars Løkkes præmiepuljeprojekt og kan få penge afhængigt af elevernes karaktersnit fra alle prøverne i dansk og matematik. Skolerne får del i første præmiesum, hvis de ved årets prøver formår at reducere andelen af elever med et samlet snit under 4. Karaktersnittet skal reduceres med fem procentpoint i forhold til skolernes karakterer i 2014-2016. Skolerne har i løbet af året deltaget i en række konferencer af Undervisningsministeriet, og de har også kunnet opsøge gode råd hos læringskonsulenterne. Flere har kritiseret præmiepuljens gulerodsmodel, hvor skolerne risikerer ikke at få del i Løkkes puljepenge, selvom de har brugt ekstra midler i håbet om at nå de præmieudløsende mål. I Syddjurs Kommune deltager to skoler i præmiepuljeprojektet, og her valgte forvaltningen at spæde til med et engangsbeløb, fortæller skoleleder på den ene af skolerne Birgitte Agersnap. Hun er leder af Marienhoffskolen i Ryomgård. Skolen valgte at bruge pengene til at ansætte en projektleder, der er tovholder på en række indsatser i de tre år, som puljen eksisterer. »Hun er læreruddannet og har også en coachuddannelse, og så har hun erfaring med elever, som har brug for særlige forløb«, fortæller Birgitte Agersnap.

bje@folkeskolen.dk

Torsdag 17. maj 2018 | kl. 14.39

»Vi mærker ikke nævneværdigt til, at det er ramadan«

Søndervangskolen i Aarhus har fundet en model, som sikrer, at skoledagen ikke påvirkes af mangel på mad og drikke under ramadanen. Flertallet af skolens elever har muslimsk baggrund, og skolen har udformet regler, så ingen børn er sultne eller mangler væske. Hvis elever er uoplagte og ukoncentrerede, tilbydes de mad og drikke på skolen, skrev skolen i et forældrebrev før ramadanen. Det er forældrene med på, fortæller skoleleder Rani Hørlyck.

FIK DU LÆST:

Nobelprismodtager i økonomi:
Det betaler sig at have et godt forældresamarbejde

Fredag 25. maj 2018 | kl. 10.48

EU's persondataregler: Det skal lærerne gøre

GDPR

De nye regler får stor betydning for, hvordan skoler behandler elevers og personales data. Personlige data defineres som enhver oplysning om en person – også navn, billeder og e-mailadresser. I forbindelse med forordningen har Danmarks it-vejlederforening og Clio Online fremstillet en plakat, der indeholder tre gode råd til lærerne: Få styr på, hvordan du deler information, brug læremidler, din skole har databehandleraftale om, og tag ejerskab over egne data.

Fredag 25. maj 2018 | kl. 13.38

Flere elever inkluderes

Næsten 98 procent af børnehaveklasseeleverne og 93 procent i 9. klasse er inkluderet i den almindelige undervisning, viser de nyeste tal fra Undervisningsministeriet. Men børn med særlige behov får ikke altid den rette hjælp, siger to lærerkredsformænd. Det er den nødvendige støtte og hjælpemidler, det halter med. Selvom langt størstedelen af dem går i den almindelige klasse, sker det bestemt ikke uden problemer for børnene, de andre børn og for lærerne, siger lærerkredsformændene.

Fredag 18. maj 2018 | kl. 12.59

Fire folkeskoleforsøg forlænges

Undervisningsministeriet har siden 2014 og 2015 igangsat en række forsøg med talentklasser i musik, fælles ledelse af pædagogiske læringscentre og folkebiblioteker, aldersintegrerede klasser og internationale linjer. De fire forsøg er blevet evalueret, og undervisningsministeren har besluttet at forlænge dem alle. Forsøgene med fælles ledelse og talentklasser i musik vil hun gøre permanente, men det kræver en ændring af folkeskoleloven, som endnu ikke er på plads.

Torsdag 17. maj 2018 | kl. 13.35

Frustrerede elever reagerer med spark og skub

Vold og trusler fra elever er steget de seneste år. Især frustrerede indskolingselever reagerer voldsomt med spark, skub og riv. Det sker, når der bliver stillet krav til eleverne, viser ny forskning bestilt af Undervisningsministeriet. Fra 2012 til 2016 er andelen af ansatte i folkeskolen, der har oplevet vold eller trusler, steget fra 14,5 procent til 22,4 procent, mens trusler fra eleverne er steget fra 16,1 til 24,8 procent. Forskerne skriver, at tallene sikkert er udtryk for underrapportering.

Foto: iStock

Tirsdag 29. maj 2018 | kl. 09.04

Gentagelser i pædagogik har større værdi end rygtet

Gentagelser har et dårligt ry i pædagogisk sammenhæng, men netop gentagelser giver eleverne mulighed for at lære og danne sig. Det gælder ikke mindst unge med særlige behov, siger Leo Komischke-Konnerup, som har skrevet en ph.d. om gentagelsens pædagogik. Han havde sat sig for at undersøge, hvordan en efterskole og en socialøkonomisk virksomhed med blandt andet særlig tilrettelagt undervisning og botilbud har udviklet en pædagogisk praksis, som imødekommer unge, der har lært i skolen, at de ikke kan lære. »Hver gang så jeg det samme. Først da jeg drøftede det med en kollega, fik jeg øje på, at gentagelsen har en særlig plads på de to tilbud. Det var overraskende for mig, at jeg ikke havde haft blik for det, men ingen italesætter gentagelsens værdi, så jeg var blind for det. Måske fordi jeg er gammel lærer«, siger han.

Pressefoto

Ph.d. Leo Komischke-Konnerup er overrasket over, hvor stor betydning gentagelserne har i pædagogikken.

folkeskolen.dk

Mest læste:

- OK18: Se, hvor mange der har stemt på din skole
- Omkring 32.000 lærere har allerede stemt
- DLF: Sofavælgere kan sende lærerne i lockout

Mest kommenterede:

- Debat: Et svar til Brian Degn Mårtensson
- Ekstraordinær lærerkongres efter OK18-afstemning
- DLF: Sofavælgere kan sende lærerne i lockout

TEMA LOKALAFTALER

Tirsdag 29. maj 2018 | kl. 12.55

Furesø Kommune på vej mod lokalaftale

Et fælles forståelsespapir om lærernes arbejdstid er på vej til at blive til en lokalaftale i Furesø Kommune.

Lærerkredsformand Louise Brandt og udvalgsformanden i byrådet aftalte i sidste uge at gøre forståelsespapiret til en lokalaftale. »Vi er rigtig glade. Vi går i gang med forhandlingerne, når vi kan. Den fælles forståelse kører videre næste skoleår, eller indtil vi har forhandlet aftalen på plads. Der bliver nok ikke de store ændringer, men det bliver dejligt at få en rigtig aftale. Det er et godt signal at sende, at vi arbejder på en rigtig aftale«, fortæller Louise Brandt om planerne.

Det var på et møde den 25. maj med udvalgsformand for skole og ungdomsuddannelser Henrik Poulsen (Socialdemokratiet), at de blev enige om at gå i gang med forhandlingerne.

»I år har vi fået en tilføjelse i vores fælles forståelsespapir, sådan at nyuddannede lærere får færre undervisningstimer, en mentor, en introdag og en plan for samtaler med ledelsen og et fælles netværk. Vi har også sat det gennemsnitlige timetal ned til 760 timer, og vi har fortsat sikret fast forberedelsestid for alle, og så har vi fortsat tid på andre opgaver. Der er en forventningsafstemning, sådan at hvis der er afsat 40 timer til tilsyn med madkundskabslokalet, så skal vi ikke tælle timer, men kan bruge tiden til noget bedre. Det giver en ro, som vi håber at kunne bevare i den kommende lokalaftale«, siger lærerkredsformanden.

Desuden har lærerne en fleksibel aftale om 35 timers tilstedeværelse på skolen, ligesom der er lærerarbejdspladser på alle kommunens skoler.

hl@folkeskolen.dk

Onsdag 17. maj 2018 | kl. 11.23

Odsherred får garanti for, at lokalaftale består

Lærerkredsformand i Odsherred Christina Even har fået tilsagn fra borgmester Thomas Adelskov (Socialdemokratiet) om, at lokalaftalen fra 2015 består uanset resultatet af urafstemningen om OK18. Han er desuden åben for at forhandle om bedre rammer for tilstedeværelse og forberedelse. »Borgmesteren er enig i, at vi skal drøfte en justering, og har garanteret, at vores nuværende lokalaftale består«, siger Christina Even til folkeskolen.dk.

Fredag 25. maj 2018 | kl. 13.47

Større fleksibilitet til lærerne på Bornholm

Lærerne på Bornholm får for første gang en lokal arbejdstidsaftale, der som minimum sikrer dem fem timer om ugen til forberedelse og skole-hjem-samarbejde. Lærerne bestemmer selv, hvor og hvornår timerne skal placeres. »Det er en udgiftsneutral aftale. Lærerne får ikke mere tid til forberedelse, men de får sikret større fleksibilitet. Kravet om tilstedeværelse bliver opblødt«, siger formand for lærerkredsen Christian Faurholdt Jeppesen.

Pressefoto

Jesper Eiby Christoffersen er ny direktør for læremiddelforlaget Clio Online, der netop er blevet solgt til firmaet Bonnier. Ifølge ham skal det primære målepunkt på, om et læremiddel lever op til sit formål, være, om eleverne lærer det, de skal, ikke om lærerne er tilfredse med at bruge det.

folkeskolen.dk

NYT OM URAFSTEMNINGEN PÅ FOLKESKOLEN.DK

Urafstemningen om OK18 blev afsluttet efter dette blads deadline. På folkeskolen.dk kan du læse seneste nyt om resultatet af urafstemningen om overenskomsten. Her kan du også se, hvor høj stemmeprocenten var i din kommune, læse reaktionerne på resultatet og om Danmarks Lærerforenings ekstraordinære kongres torsdag den 7. juni.

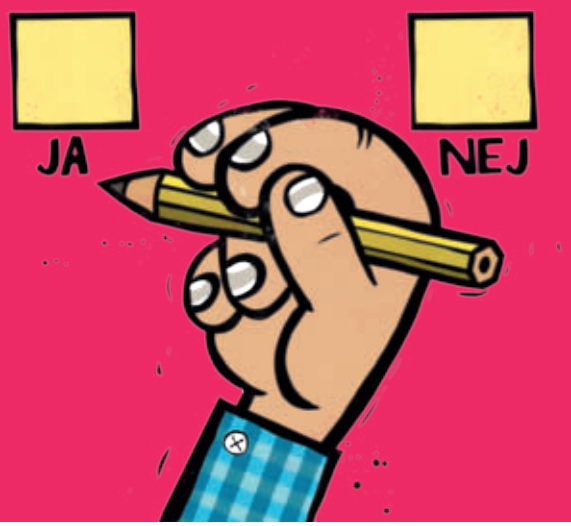

Tirsdag 16. maj 2018 | kl. 15.25

»Læreruddannelsen skal have sine to grundsten tilbage«

Pædagogik og didaktik eksisterer ikke længere på læreruddannelsen, men det bør de gøre, mener cand.pæd., ph.d. Kirsten Krogh-Jespersen, der i 40 år har været lærer, læreruddanner og forsker. »Læreruddannelsen mangler de to grundsten, som fagene pædagogik og didaktik bør udgøre. Det er en stor fejl, og de bør tilbage på uddannelsen«, siger hun oven på den første evaluering af læreruddannelsen fra 2012.

Torsdag 24. maj 2018 | kl. 15.06

Håndværk og design-udspil skaber glæde og skuffelse

Regeringen og Dansk Folkeparti er gået sammen om et udgangspunkt for forhandlingerne om at styrke praksisfagligheden. De vil gøre håndværk og design obligatorisk i udskolingen og afslutte med en prøve. Det skaber glæde i den faglige forening for håndværk og design, mens formændene i foreningerne for musik, billedkunst og madkundskab ærgrer sig over, at deres fag ikke er med i udspillet. De fire foreninger foreslog tidligere på året, at alle elever i 7. og 8. klasse skal vælge ét af fagene som toårigt valgfag.

EN TREDJE VEJ: Verden

»Den vigtigste opgave for lærere er derfor efter min mening at sætte barnet og verden i forbindelse med hinanden. Det lyder abstrakt. Men hvad er verden? Verden er andre mennesker, og i skolen møder børn andre børn. Og verden er dyr og planter, og verden er ideer og bøger og teorier og litteratur«.

Er det eleven eller læreplanen, som skal være i centrum i skolen? Hverken-eller, siger professor Gert Biesta.

i centrum

AF **JOHN VILLY OLSEN** · FOTO: **PETER HELLES ERIKSEN**

I årtier har de sloges om magten over skolen: den progressive og den konservative pædagogik. I Danmark og i mange andre lande. Nu foreslår den – i visse kredse – verdensberømte professor i uddannelse Gert Biesta en tredje vej. Nemlig at verden skal være centrum for undervisningen, ikke eleven som i den progressive pædagogik og ikke det stof, eleverne skal lære i henhold til læseplanen, som i den konservative pædagogik. *Folkeskolen* har mødt ham:

»Først må jeg forklare den første og den anden vej: Diskussionerne om uddannelse har to yderpunkter. På den ene side er der børnecentreret undervisning og på den anden side curriculumcentreret undervisning. Og når man kikker ud over århundrederne, går det frem og tilbage som i et pendul, hvor der en gang imellem kommer for meget fokus på barnet, og så svinger det over til for meget fokus på curriculum«, siger Gert Biesta, der er professor ved Brunel University London.

»Så den kendsgerning, at det bliver ved og ved og ved med at gå frem og tilbage, viser, at der mangler noget. Der er lidt sandt i 'barnet i centrum' og lidt sandt i 'curriculum i centrum', men så bliver det for ekstremt, og så får man ikke god undervisning«, tilføjer han.

»I stedet for siger jeg, at verden skal være i centrum i skolen – for vi vil have, at barnet i skolen forbereder sig til et liv i verden. Til det formål har børnene brug for viden og færdigheder, og de har brug for at finde sig selv – og det kan de faktisk gøre gennem curriculum«.

For lidt undervisning i klasselokalet

Vi mødes på *Folkeskolen*s redaktion. Biesta, der er hollænder, men har boet og arbejdet i Storbritannien de sidste 18 år, er i København i anledning af en konference. Hans nye bog, »Undervisningens genopdagelse«, er netop udkommet på dansk. Hans bøger om uddannelse er oversat til 16 sprog.

»Mange er i dag kritiske over for begrebet undervisning. De siger: 'Undervisning er udtryk for, at læreren vil kontrollere eleverne og begrænse deres frihed, vi skal hellere fokusere på læring, på det, der giver mening for eleverne – så kan de blive frie og sig selv'«, forklarer Biesta.

Progressivt, javel, men for meget af det gode, mener Biesta. Pendulet er svinget ud i en ekstrem position.

»For måske er friheden til at lære på egen hånd ikke så fri, som mange tror, og måske er der mere i undervisning, end at den begrænser elevernes frihed. Derfor leder jeg efter en tredje mulighed. Vi skal nemlig være forsigtige med at sige, at undervisning er noget skidt, og læring er godt.

Problemet er nemlig, at eleverne kun vil lære det, de ved, de kan lære. Men hele pointen med uddannelse er at lægge ting på bordet, som børn ikke kender til, eller som de ikke havde kikket efter, hvis de havde ledt på egen hånd«.

Det er bedre, hvis læreren siger til eleven: »Okay, lad os se, hvad du er interesseret i – men kunne du også tænke dig at læse den her bog?« mener Biesta.

»Det er for mig en vigtig del af uddannelse – at vise børn muligheder, der ligger ud over dem, de selv kan forestille sig. Nogle progressive pædagoger vil så sige, at det skal læreren ikke gøre, for så påvirker han eller hun børnene og begrænser deres frihed, men jeg mener, at læreren på den måde netop åbner verden for børnene, så de kan leve i verden og ikke kun leve i deres egen verden. Så for mig har læreren noget vigtigt at give, som rækker ud over at facilitere elevernes læring«.

Er du simpelthen modstander af progressiv pædagogik?

»Hvad jeg ikke kan lide ved ekstremt progressiv pæda-

GERT BIESTA

Gert Biesta er professor i uddannelse ved Brunel University London. Han er hollænder, men har boet og arbejdet i Storbritannien siden 1999. Han har oprindeligt studeret teologi, pædagogik og filosofi. Hans bøger om pædagogik og uddannelsespolitik er oversat til 16 sprog. Hans nyeste bog, »Undervisningens genopdagelse«, er lige udkommet på Forlaget Klim. Tidligere er »Læring retur«, »God uddannelse i målingens tidsalder«, »Demokratilæring i skole og samfund« og »Den smukke risiko – i uddannelse og pædagogik« blevet udgivet på dansk. Endvidere udkom sidste år på Klim en antologi: »Uddannelse for en menneskelig fremtid – Gert Biestas pædagogiske tænkning« redigeret af Lærke Grandjean og Ole Morsing.

gogik, er, at den siger, at det alt sammen skal komme fra barnet - det, barnet vil have, er også det, jeg som lærer skal give. Det er jeg modstander af, for børn ønsker sig mange ting, som de - ved nærmere eftertanke - ikke burde ønske sig.

Den ekstremt progressive pædagogik siger jo, at det alt sammen kommer fra barnet, og som lærere skal vi ikke stille svære spørgsmål. Men så giver vi ikke børnene mulighed for at komme i et reflekteret forhold til deres frihed. Vi siger bare til dem: 'Gør, hvad du vil'«.

Frihed under ansvar

Som Biesta ser det, er det skolens hovedopgave at gøre eleverne til ansvarlige, frie mennesker. Ikke bare frie mennesker, men ansvarlige, frie mennesker. Modne mennesker, der kan leve i verden på en voksen måde. Og med verden.

»Som mennesker erfarer vi, at vi er fri. Vi kan sige ja og nej; vi kan blive her og være sammen, eller vi kan gå væk. Det erfarer vi gennem hele tilværelsen, så det store spørgsmål i vores liv er: Hvad gør vi med vores frihed? Og for mig er det også et vigtigt spørgsmål i uddannelse - at opmuntre børn og unge til at bruge deres frihed på en god og ansvarlig måde«, siger Biesta.

»Jeg underviser selv på universitetet, og spørgsmålet om frihed er lige så stort dér som i grundskolen. Mine studenter vil alle mulige ting, og som underviser må jeg prøve at hjælpe dem med at finde ud af, hvad der kan give dem et godt liv, og hvad der kan forhindre det«, tilføjer han.

»Den vigtigste opgave for lærere er derfor efter min mening at sætte barnet og verden i forbindelse med hinanden. Det lyder abstrakt. Men hvad er verden? Verden er andre mennesker, og i skolen møder børn andre børn. Og verden er dyr og planter, og verden er ideer og bøger og teorier og litteratur.

Hvis du som elev har en time i matematik, møder du ikke kun matematik, du møder også dig selv - måske synes du, at matematikken er let og frydefuld, eller du synes, at den er svær, og du kæmper med det. Men hvis vi reducerer en time i matematik til kun at være et spørgsmål om at få matematikken ind i barnet og så måle, om barnet kan reproducere det, det har lært, så kikker vi kun halvt på barnet«.

Hellere skal læreren tænke på, hvordan han eller hun får barnet ind i matematikken, mener Biesta. Hvordan kan for eksempel matematikken hjælpe eleven med at opdage verden og sig selv i verden? Det bør ifølge Biesta være det vigtige spørgsmål i skolen. Altså - verden skal i centrum, hverken læseplanen eller eleven.

»Konservativ og progressiv pædagogik har det samme problem - de ser ikke, at det virkelige spørgsmål om frihed bør lyde sådan her: hvordan bruger vi mennesker vores frihed på en ansvarlig måde? Det skal vi som lærere give børnene tid til at finde ud af. Men den progressive pædagogik er for optimistisk og siger: 'Vi vil ikke blande os, vi følger bare det, børnene selv vil'.

Og den konservative pædagogik giver ikke børnene tid til at finde ud af det, fordi den allerede ved - mener den selv - hvad det vil sige at være fri på en ansvarlig måde.

Jeg siger så: Selvfølgelig skal børn have mulighed for at finde ud af, hvad de vil, og hvad de begærer. Men de har også brug for lærere, der kan stille de gode spørgsmål om det, de gerne vil. Hvis de for eksempel vil spise slik hele tiden - er det godt? Prøv at spise slik en hel dag og se, hvordan du har det, når dagen er omme.

På den måde kan børn få erfaring med frihed og få et modent forhold til frihed - at hvad man begærer, er ikke altid det, man bør begære. Men ekstremt progressiv pædagogik siger, at hvis det er dét, du ønsker, så er du fri til at gøre det. Og ekstremt konservativ pædagogik siger, at det og det skal du begære, punktum«.

Den gyldne middelvej

»Men god undervisning er efter min mening placeret et eller andet sted i midten, hvor vi stiller spørgsmål til de ønsker, som børnene har, og hjælper dem med at indse: 'Åh, at spise slik hele dagen er måske ikke det, jeg skal gøre'«, siger Biesta.

»Den progressive pædagogik forstår, at mennesker er frie, men den ekstreme form forstår ikke, at frihed altid kræver ansvarlighed. Men det gør den, for min frihed indvirker jo på din frihed og på den planet, vi lever på, og det sætter grænser for, hvad vi kan begære«.

Opfatter du dig selv som en progressiv pædagog?

»Ja, for jeg tror ikke, at uddannelse kan være et spørgsmål om kontrol. Men jeg ser ikke mig selv som en ekstremt progressiv pædagog. Jeg prøver at finde den voksne middelvej. Jeg ser mig selv som en verdenscentreret underviser, ikke en barnecentreret eller curriculumcentreret. I min nye bog kalder jeg det et progressivt argument for en konservativ idé. Man skal nemlig ikke tro, at undervisning er en slags grænseløs frihed, men der kan være noget virkelig progressivt og frigørende i undervisning«.

Et progressivt argument for en konservativ idé?

»Ja, i den store pædagogiske diskussion siger folk nu, at undervisning er fra fortiden, og at læring er fremtiden. De siger, at undervisning er en gammel konservativ idé, og at læring er progressiv. Jeg tager så noget, som folk tror er konservativt, nemlig undervisning, og siger: 'I fremtiden har vi tværtimod brug for undervisning; der er nemlig noget progressivt i undervisning; lærere skal ikke holde sig væk fra undervisning; lærere skal derimod undervise'«.

Og i undervisningen skal verden så være i centrum?

»Ja, verden er, hvor vi skal leve vores liv. At leve et liv betyder at leve med andre mennesker og være i et fysisk miljø - det kan være smukt, men det kan også være svært; der kan være irriterende mennesker, og nogle gange er den fysiske verden ikke, som vi ønsker, den skal være.

Udfordringen ved at leve et liv som menneske er at magte det - at forsøge at blive i verden og ikke prøve at ødelægge den, fordi den ikke er, som man ønsker, den skal være. Og nogle børn gør det. De kan blive så vrede, fordi de ønsker, at verden skal være anderledes, eller de ønsker, at noget skal være anderledes. Og så må du som lærer sige: 'Hey, noget er, som det er, og det må du affinde dig med'. Det er verdenscentreret undervisning.

Nogle trækker sig væk fra verden og siger: 'Jeg kan ikke leve i verden'. I mit eget miljø har et par unge mennesker begået selvmord. Det er så forfærdelig trist, for de udtrykker måske gennem den handling, at de er ude af stand til at leve i verden, og jeg tror, at det motiverer mig til at blive ved med at prøve at hjælpe nye generationer til at sige:

'Ja, verden kan være svær og frustrerende, men sådan er det, vi må holde sammen på os selv'«.

Skolens hovedopgave: livsduelige mennesker

Gert Biesta mener, at skolens hovedopgave er at gøre børn til livsduelige mennesker. Nuvel, faglige færdigheder er også vigtige, men de er - eller bør være - underordnet det egentlige formål: livsdueligheden, som i Biestas sprogbrug kaldes »subjektifikation«.

Eleverne skal vel lære noget, hvis de som voksne skal være i stand til at tjene penge og overleve i samfundet?

»Jeg kan ikke huske, at jeg nogensinde har sagt, at børn ikke skal lære noget. Kvalifikationer er ikke dårligt, men skoler drejer sig ikke kun om kvalifikationer, og kvalifikationer handler ikke kun om, hvordan vi kan måle dem«, siger Gert Biesta.

»Skoler har efter min mening tre opgaver: kvalifikationer, socialisation og subjektifikation. Du har brug for kvalifikationer, så du kan tjene penge og leve et anstændigt liv. Det er meget vigtigt. Socialisation, så du forstår verden og kan finde din vej i den. Man kan sige, at kvalifikationer er at give børn værktøjer til at leve i verden, socialisation er at give børn orientering og indsigt i, hvad den her mærkelige verden egentlig er for noget, og hvorfor den er, som den er«, tilføjer Biesta.

»Det kan være fornuftigt nok at beskrive, hvad eleverne skal kunne, og gøre klart, hvad vi forventer af skolen, men det, der begyndte som en god idé, kan blive en glidebane, hvor man ender i en situation, som man virkelig ikke ønsker at være i«.

»Og så den tredje dimension, som jeg kalder subjektifikation: Hvordan kan læreren opmuntre eleverne til at tage ansvar for deres personlige frihed? Alle tre er vigtige, men hvis vi vil leve i et samfund, hvor vi ønsker, at folk skal være frie - på en ansvarlig måde - og vi kalder det et demokrati, så er subjektifikation vigtigst.

I Nordkorea er det meget let - dér har man kun brug for kvalifikationer og socialisation, fordi man ikke er nødt til at stille spørgsmål om, hvordan man kan blive ansvarlig for sin egen frihed. Men i et land som Danmark tror jeg, at folk stadig synes, at det er vigtigt, at man er i stand til at forvalte sin frihed på en ansvarlig måde«.

Hvorfor er du imod styring efter læringsmål?

»Jeg er imod en outcomebaseret styring efter læringsmål. Det kan være fornuftigt nok at beskrive, hvad eleverne skal kunne, og gøre klart, hvad vi forventer af skolen, men det, der begyndte som en god idé, kan blive en glidebane, hvor man ender i en situation, som man virkelig ikke ønsker at være i.

Man kommer til et punkt, hvor man bare tager listen og siger, at eleven skal kunne det og det, og så kan vi måle det, og vi går bare fremad, og så styrer vi produktionen af læringsoutcome. Og så tænker vi ikke længere undervisning holistisk. Undervisningen bliver behavioristisk. Man siger: 'Vi vil se den her adfærd, og vi overvåger den, og hvis barnet ikke kan producere den, giver vi noget mere instruktion, indtil barnet kommer derhen'.

Uddannelse bliver derved reduceret til et spørgsmål om, hvordan vi kan få børn til at performe, og hvordan vi kan få kompetencer ind i børnene. Større spørgsmål som hvordan børnene lærer at leve i verden og med verden, begynder at forsvinde, for hvis man skubber systemet i den retning, begynder

lærerne selvfølgelig at fokusere på dét, og børn forstår også: 'Åh, det er det, jeg bliver bedt om – så opfører jeg mig på den måde'. Man kan gøre det, men det bliver en meget fattig skole«, siger Biesta og fortæller om en anden verdenskendt skoleforskers, John Hatties, læsning af Gert Biesta:

»Et sted i en af sine bøger refererer Hattie til mit arbejde. Han skriver: 'Biesta siger, at i uddannelse handler det ikke kun om faglige kvalifikationer, det drejer sig også om socialisation og subjektifikation'. Og så tilføjer Hattie: 'Det er selvfølgelig alt sammen rigtigt, men vi ved, at når det kommer til stykket, er faglige kvalifikationer det eneste, der betyder noget'.

Det synes jeg er sådan en skuffende konklusion – at sige: 'Det burde være bredere, men vi ved, at det eneste, der tæller, er kvalifikationer'. I stedet skulle man sige: 'Hvis det bør være bredere, skal vi lade det hele tælle'«.

Elever fra kortuddannede familier kan have svært ved at finde ud af, hvad der sker i skolen, hvis der ikke er klare mål?

»Det er et stort og vigtigt spørgsmål om lige muligheder i uddannelse. Vi ved fra en masse forskning, at børn med forskellig baggrund ikke får det samme ud af at gå i den samme skole. Børn med veluddannede forældre forstår udmærket, hvad det vil sige at gå i skole, og børn med kortuddannede forældre gør det ikke, og det forklarer delvist, hvorfor de ikke får så meget ud af deres skolegang.

Man kan så prøve at lære de børn at gå i skole, men man skal være forsigtig med at sige, at det er skolens hovedopgave. Og man skal heller ikke sige, at lærerne gør deres arbejde dårligt, når de ikke skaber lige muligheder for alle børn – for det er et meget større problem end bare et problem for skolen, fordi vi lever i et samfund, hvor der ikke er lige muligheder for alle. Vi skal ikke narre os selv og sige, at hvis vi fikser skolen, så får vi et lige samfund – for samfundet er ikke lige. Der er ikke pilotjob nok til alle dem, der har en drøm om at blive pilot«.

I højteknologiske samfund er ikke kun jobbet som pilot fagligt krævende, det er vel nærmest alle job?

»Hvis børn forlader skolen uden at have kvalificationer nok til at få et job, kan man sige, at skolen har gjort noget forkert – vi må finde andre måder at gøre det på. Men når man kikker nærmer på det, handler det ikke altid om, hvad lærerne har gjort og ikke gjort – meget ofte ser man sociale problemer i familiebaggrunden; man ser social forarmelse gennem generationer. Så igen – jeg vil være forsigtig med at bebrejde lærerne«.

Hvad er der galt med evidens for, hvad der virker i undervisningen?

»Hvis vi siger: 'Her har vi evidens, der fortæller, hvad lærere skal gøre', så er der to problemer: Det ene er, at evidens altid er statistik, altså en gennemsnitlig karakteristik af en stor gruppe – men der er ingen evidens angående den enkelte elev. Så derfor kan du aldrig oversætte statistisk evidens til den elev, du som lærer har foran dig. Derfor er det farligt at sige, at vi kan oversætte statistisk evidens til undervisningspraksis. Det hjælper ikke læreren.

Det andet problem er, at evidensforskning isolerer en bestemt ting, for eksempel at løfte skoler i læsetest. Evidensforskning ser ikke holistisk på alle de andre ting, der er i gang samtidig. Så man kan sige, at i et meget kontrolleret miljø, hvor det eneste, du gør, er at fokusere på at forbedre skolen i læsetest, så kan du bruge den evidens; men det er ikke det klasselokale, vi har foran os. Vi er aldrig kun fokuseret på at øge læsescoren, det er bare et lille element i det at undervise i et sprog. Vi lever i et demokratisk samfund, så skoler handler ikke bare om at producere testscorer. Al den evidens ser tillokkende ud, men der er en stor afgrund mellem evidens og praksis i hverdagen i skolen«.

I den pædagogiske debat i Danmark er der en frontlinje mellem kompetence og dannelse/bildung?

»I Holland er der også stor utilfredshed med al den fokus på måling og outcome, og så siger skolefolk: Vi har brug for dannelse. Det er interessant, for når jeg taler med kolleger fra Tyskland, kikker de forundret på mig. De forstår ikke, hvorfor man skulle gå efter bildung. For i Tyskland blev bildung en katastrofal måde at tænke uddannelse på.

Så landet, der har givet os bildung, ved, at bildung faktisk er en farlig ide. Og hvorfor er den farlig? Fordi i ordet bildung har vi ordet bild, billede, og det, der kan gå galt med bildung, er, at andre definerer billedet og så siger, at børn skal leve op til det billede og blive det eller det eller det – og så bliver bildung socialisation, som kan være fint, men det kan også blive meget problematisk«.

Som nazisme?

»Ja, du kan sige, at det land, der har så meget højkultur – musik, litteratur – endte med at blive et så frygteligt samfund, fordi de lavede en masse højkultur, men de brugte ikke tid nok på at hjælpe folk med at få et forhold til deres frihed og deres ansvarlighed«.

Som nazisme?

»Nogle skolefolk siger: 'Først kvalifikationer, så socialisation – og hvis du har tid, så også subjektifikation'. Jeg vender det rundt og siger: 'Vi må altid arbejde med, hvordan børn kan få et ansvarligt forhold til frihed' – det skal altid være i vores fokus. Det er ikke en abstrakt ting, det sker i verden. Vi er nødt til at lave socialisation – forklare børn, at det er sådan, verden er: 'Se dig omkring, og find dig selv i den'. Og så må vi klæde eleverne på til at kunne arbejde i verden, og det er kvalifikationer.

Så jeg vender det altså om og siger: Det basale er subjektifikation, nemlig spørgsmålet om menneskelig frihed. Så har vi socialisering, som er at kunne orientere sig i verden, og så har vi redskaberne, som er alle de faglige færdigheder, som vi også har brug for.

Men hvis man kun har viden og færdighederne, og aldrig har mødt sin frihed, så kan man måske – groft sagt – blive en rigtig god vagt i en koncentrationslejr, for man vil aldrig møde sin menneskelighed og sin ansvarlighed«.

folkeskolen@folkeskolen.dk

»Vi er nødt til at lave socialisation – forklare børn, at det er sådan, verden er: 'Se dig omkring, og find dig selv i den'. Og så må vi klæde eleverne på til at kunne arbejde i verden, og det er kvalifikationen«.

»UNDERVISNINGENS GENOPDAGELSE«
er udkommet på Forlaget Klim.
Læs en anmeldelse af bogen på side 46.

ÅRSPLANER

Ud i det blå med klipklapper på

FÅ DINE ÅRSPLANER I HUS INDEN FERIEN

Skoleåret er næsten slut, og vi håber, at du får en rigtig god ferie.
Er du stadig i gang med årsplanlægningen, så tag et kig på **GYLDENDALS FLEKSIBLE ÅRSPLANER**, der er udarbejdet af erfarne lærere. Du kan bruge dem, som de er, eller du kan udskifte nogle af vores forløb med dine egne og tilpasse dem dine klassers behov. Bruger du Gyldendals årsplaner kan du samtidig være sikker på, at din undervisning lever op til de ministerielle krav.

Du kan finde årsplanerne under fanen "Til læreren" på fagportalerne til dine fag. Se alle Gyldendals fagportaler på **fagportaler.gyldendal.dk**

A055

GYLDENDAL

gyldendal-uddannelse.dk
tlf. 33 75 55 60
information@gyldendal.dk

Når inklusion ender i eksklusion

Fortællingen om den inkluderende skole, hvor forskellige børn skal kunne deltage i den samme undervisning på forskellige måder, fordi de har forskellige forudsætninger, kan være svær at få øje på i skolens praksis, skriver forskerne Sine Penthin Grumløse og Lotte Hedegaard-Sørensen.

KRONIK

AF LOTTE HEDEGAARD-SØRENSEN

OG PH.D. SINE PENTHIN GRUMLØSE

Der er en fortælling om den inkluderende skole, som rummer visioner om, at forskellige børn skal kunne deltage i den samme undervisning på forskellige måder, fordi de har forskellige forudsætninger. Noget tyder desværre på, at denne fortælling er svær at få øje på i skolens praksis.

Folkeskolen er fanget mellem to dominerende fortællinger om skolens væsentlige rolle, nemlig fortællingen om inklusion og fortællingen om læringsudbytte. Lærerne får at vide, at børn med forskellige vanskeligheder skal inkluderes i almenundervisningen, samtidig med at der er et samfundsmæssigt behov for et optimeret læringsudbytte for alle elever. Desværre ender det med, at disse fortællinger skaber en undervisning, der er rettet mod »de fleste« børn, mens andre børn lades ude af syne og bliver ekskluderet.

For bedre at illustrere problematikken, så lad os starte med at kigge på et eksempel fra en af vores klasserumsobservationer, hvor vi følger en almindelig dag i en 3. klasse med læreren Mia.

Eleverne i klassen med en opgave i matematik, der omhandler brøker ved brug af cubes. To børn er væk fra klassen (Ali og Emil). Der er engagerende og legende elementer i undervisningen, som ser ud til at inddrage de resterende elever. Emil kommer ind i klassen. Han har været oppe i inklusionsrummet. Han stiller sig ved siden af Mia, som ikke bemærker ham. Mia orienterer sig efter klassen og klapper i hænderne i en rytme. Det gør hun for at få opmærksomhed. Emil sætter sig på sin stol. Lidt efter rejser han sig op og går ud af klasselokalet igen.

Næste øvelse sættes i gang. Mia går over til Ali og støttelæreren. Hun henter nogle cubes. Støttepersonen går ud af klassen med sin mobil - han har fået et opkald. Ali laver en stor skyder imens af cubes. Han peger ud i lokalet med en stor skyder. Han synes tydeligvis, at det er sjovt at bygge og at skyde. Støttepersonen kommer ind og spejler Alis begejstring for skyderen. Der ser ikke ud til at være en forventning om, at Ali skal arbejde med brøker, eller at der for ham er læringsmål.

Dette er kun et lille udpluk af observationer, der er taget fra en længere klasserumsobservation, som kan findes i vores kapitel i bogen »Professionelle blikke på den anden«, der netop er udkommet på Frydenlund.

Med de senere års inklusionspolitiske tiltag er det hensigten at skabe klasserum med en høj grad af diversitet og en samtidig høj grad af deltagelse blandt børnene. Men i observationen er det tydeligt, at børnene har forskellige betingelser for at deltage i undervisningen. De fleste af børnene i klassen deltager uden besvær i den fælles undervisning, mens to børn skiller sig ud: Ali og Emil.

Ali skiller sig ud ved at blive mødt med andre forventninger til sin deltagelse i undervisningen end forventningerne til de øvrige børn. Ali er *optaget af* noget, og han *deltager* i noget, men er ikke optaget af og deltagende i den undervisning, som er i gang. Til trods for at den politiske fortælling om, at inklusion netop giver mulighed for at betragte flere »slags« børn som elever i skolen, er Ali et barn, som lærerne *ikke* har forventninger til deltager.

Emil derimod forventer lærerne deltager. Hvor Alis mangel på deltagelse i undervisningen er en del af undervisningens organisering, er Emils ikkedeltagelse en gråzone. Han betragtes som en elev, der kunne deltage, hvis han *ville*.

I selve undervisningens praksis eksisterer der altså en grænse mellem de børn, som deltager som »de fleste«, og de børn, der ikke deltager som »de fleste«. Selvom Emil og Ali begge fungerer som ikkedeltagende i undervisningen, er det kun Emil, som vækker lærernes faglige opmærksomhed, når de opdager, at han ikke deltager. **Ali defineres som et »inklusionsbarn«, der har brug for særlig faglig opmærksomhed, og ikke et anliggende for almenlærerne. Emil forventes at deltage i undervisningen som de fleste børn. Når han ikke gør det, forklares det med »hans manglende vilje«.**

Men manglende deltagelse blandt børn som Emil handler ikke om barnets vilje eller

Illustration: Peter Berke

om de individuelle læreres dygtighed. Det handler om, at der er »noget«, som glider i baggrunden for det lærerfaglige blik. Denne eksklusionspraksis er en følge af den danske skolepolitik, som ikke giver lærerne de gode vilkår for at etablere god undervisning. Tiden til at udvikle undervisningen er en forudsætning for at dæmme op for en dominerende fortælling om intelligens og fagligt niveau. Forestillingen er stadig, at eleverne i en klasse har et fagligt niveau, som kan måles, og som er fordelt ud på et gennemsnit, som udgør en normal intelligens. Ud fra denne forestilling falder nogle elever ud som mere eller mindre intelligente. Undervisningen lægges inden for gennemsnittet, for at den kan imødekomme flest mulige elever. Men antagelsen om den normale, gennemsnitlige intelligens skaber en adskillelse mellem »de fleste« og »de andre«.

Fordi læreren er optaget af at undervise »de fleste« eller hele klassen, er der altså noget, der glider ud af syne. Det er for eksempel elever som Emil. Når Emil falder ved siden af undervisningen, skyldes det, at undervisningen er defineret ganske snævert, og kun nogle elevers deltagelsesbesværligheder kan handles på i den nuværende undervisningsorganisering.

Med fokus på faglighed, en høj klassekvotient og stor diversitet blandt klassens børn ekskluderes de børn, der ikke indordner sig undervisningens organisering. Undervisningen retter sig ikke mod de børn, der falder uden for de implicitte forventninger til elevopførsel.

I den nuværende organisering af folkeskolen ser det ud til, at den specialpædagogiske del af undervisningen er ekskluderet fra skolens praksis, medmindre der er tale om børn, der er tildelt en særlig position. Fraværet af det specialpædagogiske blik kommer således til udtryk ved, at et barn som Emil ikke kan træde ind i en anerkendt subjektposition i undervisningen. Han falder, som mange andre børn formodentlig også gør det, igennem i den nuværende skolepraksis.

På denne måde ekskluderes nogle børn fra undervisningen, ikke fordi læreren ikke er kompetent, men fordi eksklusionen ligger indbygget i skolens praksis.

Vi ved fra forskningen, at inkludering og differentiering kan støttes gennem flerfagligt samarbejde mellem special- og socialpædagoger og lærere, og vi ved, at systematisk teamsamarbejde med fokus på kritiske analyser af undervisningen og systematisk undervisningsudvikling kan gøre en markant forskel.

KRONIKKEN

Kronikken i fagbladet *Folkeskolen* er som regel skrevet på redaktionens opfordring. Hvis du gerne vil skrive en kronik, beder vi dig sende en synopsis på cirka ti linjer med kronikkens hovedpointe og hovedargumentation, som redaktionen kan tage stilling til. Skriv til folkeskolen@folkeskolen.dk og angiv kronik i emnefeltet.

Det involverer blandt andet muligheden for at observere hinandens undervisning og sammen udvikle nye forståelser og fortællinger om praksis. Ved brug af lektionsbeskrivelser, hvor klassen observeres detaljeret, får lærerne mulighed for at reflektere over forskellige børns deltagelsesmuligheder. Når børn ikke indtræder i elevrollen på den forventelige måde, skal det ikke betragtes som noget andet end undervisningen eller det, der forstyrrer undervisningen. Det er en del af undervisningen og må betragtes som sådan.

Med et systematisk teamsamarbejde om at observere og analysere undervisningen bliver det muligt at udvikle blik på det enkelte barns deltagelsesmuligheder i undervisningen. I vores forskningsprojekt, »Læringsfaglighed, inklusion og differentiering«, har vi arbejdet sammen med lærerne om at strukturere undervisningen, således at børn som Emil i højere grad kan deltage i undervisningen. Det gør vi blandt andet ved at hjælpe lærerne med at få øje på, hvordan børnenes ikkedeltagelse kommer til udtryk meget forskelligt.

Lotte Hedegaard-Sørensen er ph.d. og lektor i specialpædagogik på Aarhus Universitet, Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU). Sine Penthin Grumløse er adjunkt og ph.d. ved forskningsprogrammet Didaktik og Læringsrum, UCC, København. De er aktuelle med bogen »Professionelle blikke på den anden« (2018), udkommet på Frydenlund.

OK18: Husk nuancerne

DLF MENER

AF ANDERS BONDO CHRISTENSEN
FORMAND FOR DLF

Mens jeg skriver disse linjer, vokser stemmebarometeret stille og roligt. Netop nu har 66,4 procent af foreningens medlemmer stemt om overenskomstresultatet. Der er stadig tre dage tilbage af afstemningsperioden, så vi skal nok nå et stykke over 70 procent - det er rigtig godt.

Ved afstemningen om et overenskomstresultat er der kun mulighed for et ja eller et nej - der er ikke plads til nuancer. Når du læser denne klumme, ved vi alle, hvor stor andel af stemmerne der var på henholdsvis ja og nej, men fortsat kan vi ikke se nuancerne, for det er helt sikkert, at der ligger mange forskellige overvejelser bag såvel jastemmerne som nejstemmerne. Det skal vi huske på, når vi vurderer resultatet af afstemningen.

Med en stemmedeltagelse på over 70 procent kan vi roligt sige, at afstemningen er repræsentativ og dermed udtryk for holdningen i medlemsskaren. Derfor er det nu vores fælles resultat, uanset hvad vi hver især stemte - og uanset hvad udfaldet er blevet. Og vi må sammen gøre alt, hvad vi kan, for at afstemningsresultatet bliver brugt på en måde, så det fremmer gode arbejdsvilkår for alle medlemmer af Danmarks Lærerforening.

For at sikre, at det sker, har hovedstyrelsen besluttet at indkalde kongressen ekstraordinært til møde torsdag den 7. juni, hvilket er dagen efter, at Forhandlingsfællesskabet har meddelt arbejdsgiverne, om overenskomstresultatet er blevet godkendt eller ej.

Vi skal ikke bruge kongressen til at evaluere overenskomstforløbet. Det kræver langt bedre forberedelse og vil ske på den ordinære kongres i slutningen af oktober. Kongressen skal bruges til at sikre, at hele organisationen hurtigst muligt bliver gearet til på alle niveauer at bruge afstemningsresultatet til at skabe forbedringer i arbejdsvilkårene.

> **Cirka 500 har stemt, mens jeg har skrevet denne klumme!**

I Danmarks Lærerforening er vi begunstiget af engagerede medlemmer, dygtige tillidsrepræsentanter og en fintmasket lokal struktur. Det giver os nogle unikke kort på hånden i forhold til at få fulgt op på en overenskomst. Og så har vi en af de højeste organisationsprocenter på det danske arbejdsmarked. Det er helt afgørende for vores muligheder. Valget mellem et ja og et nej giver ikke plads til nuancer, men uanset om det bliver et ja eller et nej, skal der være plads til os alle i foreningen.

Med den ekstraordinære kongres sender vi et klart signal om, at vi sammen er klar til det fortsatte arbejde for medlemmerne - uanset udfaldet af afstemningen. Og nu er der i øvrigt 67,4 procent, der har stemt. Det betyder, at cirka 500 har stemt, mens jeg har skrevet denne klumme!

› FOLKESKOLEN.DK/BLOGS

Er forbud mod snyd løsningen?

› **Stefan Hansen**
lærerstuderende

Hvorfor snyder elever til eksamen? Et bud kunne være, at de gør det af samme grund som den professionelle cykelrytter, der doper sig i konkurrencen mod andre. I professionelle cykelløb er målet at være bedre end de andre, så doping kan være tillokkende, og mange professionelle cykelryttere gør det. Det gør den glade amatørcykelrytter derimod næppe. For amatøren, selv den dygtige amatør, konkurrerer ikke med andre end sig selv. Målet for amatøren er ikke at blive bedre end andre, men at blive en bedre version af sig selv, hvilket ikke opnås med doping. Doping er snyd, og den eneste, amatøren snyder, er sig selv.

Selv uden forbud ville de færreste amatørcykelryttere benytte sig af doping. På samme måde vil jeg hævde, at der ikke er brug for forbud, hvis skoler ikke blot er fabrikker, der producerer præstationsindivider, men et sted, hvor mennesker dannes til myndige og moralske væsener, for hvem det ikke giver mening at snyde hverken sig selv eller andre – selv hvis det på sigt giver økonomisk gevinst.

Forbuddet mod snyd, som politikerne nu vil have, er kun nødvendigt, fordi nutidens økonomisk funderede »vækstpædagogik« – som de også vil have – ikke sigter mod dannelsen af det myndige og moralske menneske, men udelukkende produktionen af kompetente konkurrenceryttere. Så hvis politikerne virkelig vil eksamenssnyd til livs, så er det deres egen »pædagogik« – og politik – de er nødt til at gøre op med.

Deltag i debatten – enten i bladet eller på folkeskolen.dk. Debatindlæg til bladet sendes til folkeskolen@folkeskolen.dk og må højst være på 1.750 tegn med mellemrum. Deadline for indlæg til *Folkeskolen* nummer 13 er senest torsdag den 2. august.

› FOLKESKOLEN.DK/DEBAT

Karakterfri klasser er en god idé

› **Thomas Medom**, rådmand (Socialistisk Folkeparti) for Børn og Unge, **Eva Borchorst Meinert** (De Radikale), formand for Børn og Unge-udvalget, **Peter Sporleder** (Venstre), **Heidi Bank** (Venstre), **Mette Bjerre** (Socialistisk Folkeparti), **Lone Norlander Smith** (Enhedslisten), Aarhus Byråd

Så er vi igen ved sæsonen for klamme håndflader, følelsesmæssige op- og nedture, ærgrelser, forglemmelser, ris, ros og nervøs lugt af ungdommens armhuler: Det årlige karakterræs i folkeskoler, gymnasier og videregående uddannelser er indledt.

Var det da bare så vel, at karaktergivningen var begrænset til denne tid på året - men nej: Termins-, prøve-, opgave- og testkarakterer gives overalt i uddannelsessystemet med rund hånd for alskens præstationer.

Er det godt eller skidt? Nogle taler om, at karaktererne giver et let forståeligt udtryk for elevens eller den studerendes faglige niveau. At karaktererne i sig selv er med til at motivere børnene og de unge til at yde en ekstra indsats. Andre taler om, at der ingen læring er i at få plastret en karakter med en cirkel ned på et stykke papir, at karakterer kan stå i vejen for faglig udvikling. Det ene er givetvis korrekt for nogle, det andet for andre.

Ser man bredere på det, er karaktererne for os at se med til at udvikle og støtte en usund præstationskultur. Unge mennesker lever i dag under et massivt forventningspres om at vælge »retning«, uddannelse, karrierevej og livsstil, før de knap nok har fundet ud af, hvem de selv er. Unge i dag lever med de mentale tommelskruer skruet alt for hårdt i - og en evindelig jagt efter lige præcis den næste karakter bidrager til den udvikling. Vi ser, hvordan antallet af psykisk sårbare unge med angst, depression og diagnoser eksploderer i disse år. Unge mennesker, hvis liv får et gevaldigt knæk, og som får brug for særlig hjælp til at kunne klare sig selv igen.

Der er brug for luft og tid omkring unge. Der er brug for rum, hvor motivation og plads til faglig kreativitet er i højsædet. Der er brug for plads til en evalueringskultur, som i højere grad tager unge i hånden og anviser veje til at udvikle motivation, fagligh ed og læring frem for at fokusere på tal.

I Aarhus Kommune arbejder vi allerede i dag målrettet med unge, der kan have vanskeligt ved at honorere nutidens krav. Motivationsarbejde, kreative former for evaluering og stimulering af lysten til at lære er velkendt. Alligevel ser vi gerne, at vi går et skridt videre. En række gymnasier har forsøgt sig over de senere år - det bør vi også kunne i folkeskolen.

Vi ser gerne, at skoler og skolebestyrelser, som går i samme tanker, vil være med til at udfordre det bestående, eksempelvis ved at ændre rammerne for udskolingen. Det kunne være som et pilotprojekt med karakterfri klasser i kombination med andre former for evaluering. Vi kan sammen se nærmere på hvordan - og kræver det lov til at bule de lovmæssige rammer lidt, så bistår vi gerne med at skabe politisk vej.

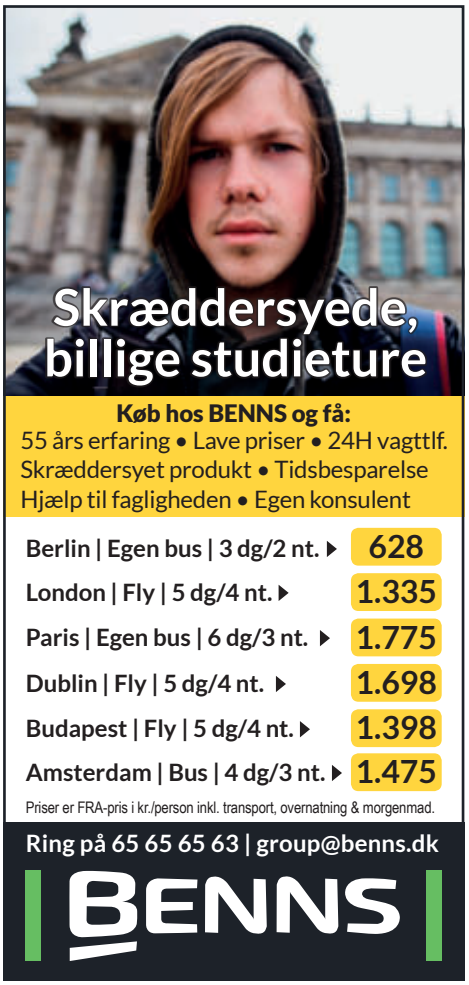

EN SÆRLIG DAG OM AUTISME OG ADHD
AARHUS KONFERENCEN
6. oktober 2018
Få pirret din faglige kreativitet om autisme og ADHD
Oplæg ved
Peter Vermeulen, Rane Willerslev mfl.
Læs programmet og tilmeld dig på
www.aarhuskonferencen.dk
Arrangører
Region Midtjyllands Specialområde Autisme
Aarhus Kommunes Langagerskolen og
Center for Specialpædagogiske Børnetilbud

LÆSNING:

Slut med dårlig samvittighed over for de dygtige

Med ***guided reading*** bliver alle elever udfordret på deres eget niveau, mens de lærer at læse. Også Emil, som læste bøger, før han begyndte i skole.

AF **PERNILLE AISINGER** · FOTO: **BO TORNVIG**

Sytten små forventningsfulde 0.-klasseansigter er vendt mod to lærere og to pædagoger. De er netop myldret ind i klassen på Ny Holte Skole og har hjemmevant fordelt sig ved fire borde. De har helt styr på, om de er delfiner, krabber, frøer eller flamingoer, og i dag skal de læse en ny bog. De læser en halv time hver dag i små grupper på maksimalt seks inddelt efter niveau sammen med en voksen, og de får en ny lille bog at læse to gange om ugen. Så hver anden dag er historien ny og spændende, hver anden dag er det velkendt og lidt nemmere, og fredag kan man så opføre en af historierne som teater eller genlæse de to bøger.

Børnene kender strukturen, så de lytter intenst, mens de voksne viser hver deres nye bog og fortæller historien for den lille lukkede kreds og snakker med børnene om indholdet. Derefter bliver historien læst højt - igen med samtale om billeder og begreber. Så er det børnenes tur til selv at læse bøgerne højt, mens deres voksne på skift sidder hos dem for at lytte og rose og diskret notere niveauet. Skal de blive på dette niveau eller rykke op i næste uge?

»Det fantastiske er, at de alle sammen føler sig som små mestre på den her måde. Ingen oplever, at det er for svært eller for let, fordi de læser på præcis deres niveau og sammen med kammerater, som er det samme sted. Her er der ingen, der sidder med nederlagsfølelse over ikke at kunne følge med de andre«, fortæller Wenche Kortbæk. Hun er læsevejleder og dansklærer og har været med helt fra begyndelsen i projekt *Guided Reading* i Rudersdal Kommune.

Og sådan virker børnene også. Pigerne i krabbegruppen synes ikke at ænse de andre tre grupper, men er kun vendt mod deres egen, og bogen »Tiger, Tiger« er spændende og alligevel mulig at læse.

»Man kan sagtens få børnene til at tænke på et højt niveau, hvis man stiller åbne, undrende spørgsmål til teksten. Også selv om historien er enkel«, fortæller læsevejleder Wenche Kortbæk.

Også sjovt for superlæserne

Det gælder også den gruppe, hvor der kun er to drenge, som er i gang med at læse en temmelig avanceret bog om en fodboldkamp. Kigger man nøje efter på lærernes papirer, kan man se, at de er på niveau 14, mens de andre grupper befinder sig på tre og fire. Efter højtlæsningen spørger de voksne til specifikke ting i historien og beder børnene finde bestemte sætninger eller ord. Eller stiller åbne spørgsmål, som bringer historien videre. Men hvor de tre andre grupper derefter får ord på laminerede papirlapper, som de skal pusle sammen til sætninger, eller de skal skrive enkle ord, så bliver de to drenge bedt om at skrive på deres små tavler, hvad træneren Henrik også kunne have sagt efter kampen.

»Kan vi ikke også lave den opgave, hvor vi hjælper dig?« spørger drengen Emil, mens han giver sig til at skrive: »Henrik siger: 'Vi vinder sikkert næste gang'« på sin tavle. Komplet med store bogstaver, kolon og citationstegn.

Deres voksen, som er pædagogen Morten Kofoed, går med det samme ind på ideen. Så efter skriveøvelsen giver han sig til at skrive ord på sin tavle, som de to drenge kan rette.

»Opstregen i d'et skal være lige så lang som på l'et«, siger den ene, og den anden forklarer, hvilke snydebogstaver der er i ordene. »Det er et stumt d, og det er et k, som lyder som et g«.

Emil har kunnet læse, allerede før han begyndte i 0. klasse, så han ville have slugt »Tiger, Tiger« og spyttet den ud, før de andre var forbi første side. Men sådan er det ikke med »Fodboldkampen«, og hans blik er klart og maksimalt engageret.

Og det blik er præcis det, som børnehaveklasseleder Marianne Munck taler om, når hun skal nævne det bedste ved guided reading:

»Jeg elsker det her. Jeg kan gå fra hver time med god samvittighed, fordi jeg ved, at jeg har nået alle. Der er altid nogle hurtigløbere, som man ikke synes, at man når nok omkring. Dem har jeg ofte haft dårlig samvittighed over for tidligere. Det har jeg ikke mere«.

Hendes kollega, dansklærer Ane Grønlund, er enig. De har begge tidligere arbejdet med en fast læsebog, »Den første læsning«, som de er enige om er den bedste af sin slags på markedet. »Svagheden er bare, at når man har en fælles tekst på et niveau, så er det umuligt at ramme alle elever i sin undervisning. De dygtigste læsere havde læst læsebogen hjemme, samme dag som de fik den udleveret, hvorimod de svage havde brug for rigtig meget undervisning. I guided reading er det muligt at undervise den enkelte elev på det niveau, hvor eleven er«, siger Ane Grønlund.

Emil elsker at læse.

»Den første bog, jeg læste, hed 'Jons kat'. Og den seneste var 'Hundemand' 1 og 2. Jeg læser meget med min far«, fortæller han og giver et hurtigt referat af handlingen i »Hundemand«.

Det at kunne give et så klart referat hænger ifølge Wenche Kortbæk også sammen med, at de allerede nu har læst så mange gode, små bøger, som er bygget op på samme måde med en god historie og en pointe. »De er allerede så trænede i, hvordan en god historie er sat sammen, og det hjælper dem, både når de læser, når de fortæller, og når de selv skriver«, forklarer hun.

Nyt danskfagligt fællesskab

På Ny Holte Skole er læsningen organiseret, så de er fem voksne om to klasser i en time

Dansklærer Ane Grønlund fortæller, at guided reading også smitter af på børnenes skrivning. »De skriver langt flottere, end mine tidligere klasser har gjort«, fortæller hun.

hver dag. To lærere og to pædagoger, der læser med halvdelen af klassernes elever i små grupper, mens en tredje voksen arbejder med danskaktiviteter med den anden halvdel. Derudover arbejder lærerne i de resterende timer med de almindelige danskaktiviteter som for eksempel fonologisk træning.

Det har krævet omorganisering og fuld opbakning fra ledelsen, hvilket der bestemt også har været, fortæller lærerne. Marianne Munck var fyr og flamme over projektet, da Wenche Kortbæk kom hjem fra en tur i England med kommunens læsekonsulent og fortalte om ideerne. »Jeg var glad for min læsebog, og den gav mig tryghed, men jeg tænkte, at det her var lige, hvad vi havde brug for, for at alle børn skulle blive set og hørt i timerne«.

Ane Grønlund fortæller, at flere lærere var lidt bekymrede over ikke at kunne følge egne elevers læseudvikling på helt tæt hold. Men nu hvor de ser de store fremskridt, eleverne gør, er bekymringerne pakket langt væk. »De bliver så dygtige til at læse, og de oplever læseglæden ved at blive mødt der, hvor de er«, siger hun.

Hver uge mødes alle lærere og pædagoger i 0. klasse og taler om, hvordan det går med eleverne, om de skal rykkes op i niveau, og hvad de har af udfordringer med undervisningen. Det gør, dels at lærerne bevarer overblikket over elevernes læseudvikling, dels at lærere og pædagoger har fået et nyt fagligt fællesskab i dansk.

»Det her løfter i den grad vores snak om læsning. Vi har da talt om læsning tidligere, men på den her måde løfter vi i fælles flok, og vi har fået et helt andet danskfagligt samarbejde pædagoger og lærere imellem. Pædagogerne er glade for guided reading, og undervisningens struktur gør det let at gå til«, fortæller Wenche Kortbæk.

Grupperne er organiseret, så det er de to lærere, der har de svageste læsere, og pædagogerne, der har de dygtigste. Og som Ane Grønlund siger: »På den her måde bliver alle børn mødt, undervist og udfordret på eget niveau - også de dygtigste«.

Ingen vej tilbage til læsebogen

Da den første halve time er gået, pakker ungerne sammen - hvert lamineret ord bliver lagt tilbage i en lille kuvert, når den voksne siger ordet. Børnene går op i det, som var det enhver anden sjov leg. Og så er det den anden halvdel af klassernes tur. Her er uroen lidt større, men igen har de helt styr på, hvilket dyr de hører til.

»Jeg har ikke prøvet at være delfin endnu. Det vil jeg altså gerne snart«, siger Klara, som ikke synes at ænse, at tallet på hendes bog hos krabberne er højere end på delfinernes.

Dyrene har intet at gøre med niveauer. For eksempel har de svageste læsere i en periode været gazeller. Men lærerne har valgt at bytte rundt på dyrene hen ad vejen. »Børnene ved jo godt, at de ikke læser lige godt, men det er ikke noget, de går op i, sikkert fordi vi intet gør ud af det. De oplever alle sammen, at de er meget dygtige, der hvor de er, de bliver dagligt guidet i deres læsning, og de får alle sammen nærvær med en voksen og et skulderklap«, siger Wenche Kortbæk.

0.-klasserne har arbejdet med guided reading siden jul. Og 1.-klasserne begyndte på det ved samme tid sidste år og er fortsat i år. Men det er endnu ikke besluttet, hvordan de skal gå videre.

Dels er der udfordringen med at have voksne nok til at læse på den måde, dels er det ret svært at finde gode bøger.

»Bøgerne her er et kæmpe issue. Det er så svært at finde bøger til den første læsning, for de lydrette bøger, som er dem, der er flest af på markedet, har ofte en ligegyldig handling, og det mener vi ikke duer. Lige nu betyder det alt for læsningen og også for den gode litteratursamtale«.

Og ingen af de fire undervisere kan forestille sig at gå tilbage til læsebogen.

»Nej, nej, nej, det kan vi simpelthen ikke byde børnene. Vi er jo i gang med at revolutionere læseundervisningen nedefra«, siger Wenche Kortbæk.

»

Næste år sætter vi gang i et projekt med 2.- og 3.-klasserne med færre resurser, – men stadig med strukturen. Det skal bare kunne lade sig gøre, for vi må ikke tabe den læseglæde, de har nu.

WENCHE KORTBÆK

Klara fra krabberne klapper sin bog i med et tilfreds smil. Hun har lært at læse med guided reading og tager syvmileskridt i øjeblikket. »Jeg synes, det er supersjovt at læse«, siger hun med et stort smil og retter på sit hårspænde, som er kommet til at sidde skævt i kampens hede. »Nu kan jeg nemlig også læse 'Mimbo Jimbo' og 'Rødhætte' højt for min lillesøster om aftenen«.

pai@folkeskolen.dk

Læsning skal være drevet af lyst

Ros er ikke nok til at holde børn i gang med at læse i længden. De skal nyde læsningen, siger Richard Boxall, som er ekspert i *guided reading* i England. Og læsekonsulent Lisbeth Skov Thorsen, som har taget det med hjem til Rudersdal, er enig.

AF **PERNILLE AISINGER** · FOTO: **LARS JUST**

»Ud over at lære børnene at læse, så handler det her også om at udvikle deres måde at tænke og problemløse på«, siger Richard Boxall, som har videreudviklet guided reading i England.

Læsevejleder Lisbeth Skov Thorsen var helt solgt, da hun oplevede Richard Boxalls læseprogram i London. Nu hvor han ser resultatet i Rudersdal, siger han: »Jeg er vildt imponeret. Vi lærer lige så meget af jeres måde at gøre det på, som I har lært af os. Jeg ser et imponerende nærvær med børnene«.

Da læsekonsulent Lisbeth Skov Thorsen så et glimt af *guided reading* i London, var hun med det samme sikker på, at det skulle hun have med hjem til børnehaveklasserne i Rudersdal.

»Jeg fortalte min skolechef, at de kan noget, som jeg ikke har set på dansk jord før. Så jeg fik lov til at tage på studietur med seks af kommunens læsevejledere. Og efter tre-fire dage, hvor vi havde set det på skolerne, talt med lærerne, børnene og Richard Boxall, som står bag, var vi solgt. Det skulle vi bare have med hjem«.

Det, de så, var en differentieret læseundervisning, hvor børnene læste med en voksen i små grupper efter niveau i en halv time hver dag.

»Vi så børn, der var problemløsende, havde gode læseoplevelser og læste spændende bøger. Der var fokus på progression, de blev hele tiden udfordret på deres eget niveau, og de blev stimuleret og understøttet sammen med deres kammerater«, fortæller Lisbeth Skov Thorsen.

Gruppen af vejledere var solgt. Som en af dem, Wencke Kortbæk, udtrykker det: »Vi havde ikke behøvet flyveren hjem, for vi var flyvende. Det var bare, præcis hvad vi havde sukket efter«. Hun og flere af de andre havde længe arbejdet med *reading recovery* for de svageste læsere, hvor de får et intensivt forløb skræddersyet til dem. Men i klasserne arbejdede de primært med den klassiske læsebog, hvor det kan være svært at ramme toppen og bunden.

Lærerne har været med til at udvikle programmet

Guided reading er ikke nyt i England, men den form, som de danske læsevejledere oplevede i Londons fattigste bydel, Hackney, var fundamentalt ændret af læseeksperten Richard Boxall og en gruppe lærere fra områdets 53 skoler et år tidligere. Den nye form bliver kaldt *daily supported reading*.

»Helt små børn, som lige er ved at lære at læse, flytter sig simpelthen ikke hurtigt nok, når de arbejder en hel klasse med en lærer. Derfor udviklede vi formen, hvor de alle sammen læser i små grupper på maksimalt seks elever med en voksen, og det gør virkelig en forskel«, fortæller Richard Boxall.

Da de danske lærere kom, var de netop færdige med at implementere det. Men i dag, tre år efter starten, kan de se tydelige resultater. Hvor det tidligere kun var 45 procent af børnene, der nåede det fastlagte læseniveau efter første skoleår, er det nu 90 procent.

Richard Boxall er ikke i tvivl om, hvad det er, der gør forskellen: »Det er glæden ved at læse og det, at børnene hver især læser sammen med en engageret voksen hver eneste dag«.

Alle børnene bliver testet, når de begynder i skole som femårige, og inddelt i grupper på maksimalt seks elever, som så læser en halv time hver dag sammen med en voksen. Formen er den samme hver gang. Den voksne fortæller historien og taler om begreber, læser den højt, så læser børnene hver for sig, og den voksne lytter til deres højtlæsning individuelt. Så bliver der stillet spørgsmål til bogen og leget med ordene og stavningen.

Der har ikke været ekstra penge til projektet, så alle voksne på skolen - inklusive kontorpersonale og pedeller - læser med børnene. Men fordi formen er så skematisk, og alle har fået et kursus, kan det sagtens lade sig gøre. Og så tager de ikkelæreruddannede de dygtigste elever, mens de, der har brug for mest kvalificeret hjælp, får lærerne. De voksne vurderer elevernes niveau ved hver eneste læsning, så de en gang om ugen kan diskutere, om de skal rykkes op i niveau ugen efter.

Historierne skal være værd at læse

Børnene læser to nye bøger hver eneste uge, og det er essentielt, hvilke bøger det er. De arbejder aldrig med lydrette tekster, men alene med små, enkle, spændende historier med gode billeder, som kan understøtte afkodningen og læseforståelsen.

»Hvis du læser tekster, som er hundrede procent lydrette, så vil det gå ud over kvaliteten i budskabet. Særligt på de lavere niveauer, hvor de ikke har let ved at afkode, er det meget svært for dem, hvis de kun møder sprog, som lyder anderledes end deres daglige sprog. Det giver problemer med at koble talt og skrevet sprog sammen«, forklarer Richard Boxall.

Den anden vigtige pointe i forhold til programmet er, at læsningen skal handle om nydelse, og her er bøgerne også vigtige.

»Det er meget fint, at de bliver rost af læreren for at kunne læse. Men på et tidspunkt er det ikke belønning nok, og så skal du kunne finde belønningen i teksten. Vi ved, at de 50 procent dygtigste børn kan lære at læse på en hvilken som helst måde. Men de nederste 50 procent er vi nødt til at hjælpe ved at give dem historier, som de kan finde mening i«.

Derfor er det altid historier, hvor børnene uden besvær kan identificere sig og engagere sig i personerne og handlingen. Samtidig giver de samtaler, lærerne har med eleverne, en masse viden om børnene - hvordan de tænker, og hvad deres udfordringer egentlig er.

»Børnene får en oplevelse af kompetence og engagement, og vi udvider deres verdensopfattelse. Det giver dem en oplevelse af at kunne selv. Når der er noget, de ikke forstår, så skal de tænke 'Jeg har ret til at forstå og komme igennem'. Det er den slags karaktereegenskaber, vi gerne vil opbygge«.

En anden pointe i undervisningsformen er, at børnene hele tiden skal opmuntres til at tænke på et højt niveau - også selv om den

bog, de læser, er meget enkel. Det gøres gennem samtalen om bogen, hvor lærerne ikke bare stiller konkrete forståelsesspørgsmål til teksten, men opfordrer børnene til at reflektere, tænke videre og inddrage deres egen verden og viden.

Flytter også de dygtigste

Programmet arbejder med differentiering, for at alle skal opleve, at de bliver udfordret hele tiden. Det gælder i høj grad også de børn, som ligger helt i top.

»På nogle måder har det været særligt interessant at se på de børn, der har et højt niveau, allerede når de starter. For når de har en uddannet voksen, der arbejder med dem gennem børnehaveklassen og til dels i 1., så bliver de selvfølgelig opmuntret til at tænke dybere, læse mere og udvikle et endnu højere niveau af engagement«.

Lærerne vil i England såvel som i Danmark ofte tænke, at børn, som læser godt, allerede når de begynder i skolen, har det fint, så de koncentrerer sig om dem, der har svært ved det.

»Men virkeligheden er, at hvis de dag ud og dag ind er overladt til sig selv, så ja, de kan læse, men de udvikler ikke deres læsning til et mere sofistikeret niveau. De skal jo derhen, hvor deres læseniveau og deres refleksionsniveau kommer i balance, i stedet for at de bare kan læse teksterne, men måske egentlig ikke forstår den dybere mening i teksten«.

Det at få udfordret de dygtigste elever har netop også været noget af det, som Lisbeth Skov Thorsen så i programmet.

»Læsningen er rykket nedad de seneste ti år, og spredningen i 0.-klasserne er virkelig stor. Så min udfordring var, hvordan lærerne kan undgå at sidde med en fælles læsebog, som er for svær for nogle og alt for kedelig for andre, men i stedet understøtte en differentieret læseundervisning, hvor børnene er aktive og selvstændigt problemløsende«.

Alle skoler i Rudersdal er nu med

Da de danske lærere kom hjem fra London, startede Lisbeth Skov Thorsen en arbejdsgruppe med fire læsevejledere og begyndte at læse de materialer igennem, de havde fået med hjem, for at se, hvordan de kunne gøre det i en dansk kontekst.

Den største udfordring blev at finde gode bøger med et plot, en fortællestruktur og noget, som børnene kunne blive klogere af og engagerede i.

»Vi kontaktede faktisk samtlige forlag og fik alt, de havde, tilsendt for at kunne opbygge et program med progression. Det er meget svært at få den slags bøger i Danmark, for det er ikke det, der er oppe i tiden. Men vi samlede, hvad vi kunne, og udviklede læseguider til samtlige bøger, så skolerne kunne få bogkasser at arbejde med«.

Besøget i London var i november 2015. Første materiale lå klar december 2016, og i januar begyndte børnehaveklasserne på de første seks skoler i Rudersdal Kommune at arbejde med guided reading.

Året efter kom yderligere fem skoler med, og til næste år kommer den sidste skole også med på vognen. Det har været frivilligt for skolerne, om de ville deltage eller ej, men de engagerede læsevejledere har selvfølgelig gjort en del reklame for projektet. Samtlige voksne, der underviser i guided reading i kommunen, har været på kursus hos Lisbeth Skov Thorsen og et par af læsevejlederne. Og for nylig kom Richard Boxall også til Danmark for at undervise skolernes lærere, pædagoger og pædagogmedhjælpere en hel dag.

»Det er gået med engagement og ildsjæle. Og vi har ændret undervejs. Men det har spredt sig i kommunen, fordi de kan se, at det virker. Samtidig har jeg holdt møder med samtlige ledere, for det her kræver jo opbakning fra ledelsen«, fortæller Lisbeth Skov Thorsen.

Kommunen har betalt halvdelen af materialerne og skolerne den anden halvdel på 60.000 kroner til bøger, mapper og så videre. Og så har skolerne selv afgjort, hvordan de ville organisere at få de ekstra voksne ind i timerne. Nogle har i forvejen haft pædagoger i indskolingen, som så kunne allokeres til læsningen, andre steder er det læsevejlederne, der er gået med, andre igen har lagt læsningen lige op ad skolefritidsordningstiden, så de kunne trække hænder ind fra skolefritidsordningen.

»Som skole skal man gennemtænke, hvordan man kan få det op at stå, for det kræver jo nogle ekstra voksne i timerne. Men ud over at det løfter børnene helt enormt, så kompetenceudvikler det jo også personalet, dels fordi pædagogerne er med i undervisningen på en helt anderledes måde, dels fordi de alle sammen mødes en gang om ugen og har en udviklende faglig samtale. Det skal man ikke undervurdere betydningen af«, siger Lisbeth Skov Thorsen.

pai@folkeskolen.dk

Se Richard Boxalls råd til differentieret læseundervisning på

➔ **folkeskolen.dk**

spot

Ved **Martin Vitved Schäfer**/mvs@folkeskolen.dk

Digitalt kørekort skal forhindre netmobning

Sociale medier og tilstedeværelsen online får en stadig større rolle i ungdomslivet. Men når kommunikationen mellem unge på Facebook, Snapchat eller Instagram går galt, sætter det også sine spor i offlinelivet. En undersøgelse foretaget af Epinion viser, at 30 procent af de ældste folkeskoleelever oplever, at der foregår mobning på de sociale medier. Derfor vil Danske Skoleelever og televirksomheden TDC iværksætte et undervisningsforløb, hvor 30.000 elever i 4.-6. klasse det næste halvandet år skal tage et såkaldt digitalt kørekort om god tone på nettet, teknologiforståelse og onlinesikkerhed. Målet er at sikre et godt digitalt fællesskab og informere eleverne om, hvordan de kan sikre sig selv online. Forløbet er gratis tilgængeligt på kampagnens hjemmeside.

Illustration: wifive.dk

Se mere på wifive.dk

Illustration: historiedysten.dk

Uofficielt Danmarksmesterskab i historie

For femte gang inviterer Det Nationalhistoriske Museum nu til Historiedysten, hvor elever i 3.-9. klasse skal duellere i paratviden og kreative evner inden for det historiske felt. I år er temaet kronprins, hvor eleverne med udgangspunkt i Christian 4., Frederik 6. og Frederik 8. skal dyste i emner som familieliv, samfund, politik og kultur. Du kan gøre brug af de gratis undervisningsmaterialer, der i juni bliver tilgængelige på hjemmesiden. Målet med Historiedysten er at sætte fokus på Danmarkshistorien på en anderledes og aktiverende måde.

Se mere på historiedysten.dk

Har du elever med kronisk sygdom?

Hvert sjette barn i folkeskolealderen lider af en kronisk eller længerevarende sygdom såsom gigt, diabetes eller angst. Mange af dem oplever perioder med meget højt fravær, manglende energi og derfor også faglige udfordringer, fordi de har ekstra svært ved at følge med i skolen. Paraplyorganisationen for patient- og pårørendeforeningerne, Danske Patienter, vil nu hjælpe lærere med at støtte sygdomsramte elever. Det skal ske gennem et nyt onlineunivers, hvor lærerne kan finde viden og redskaber til at håndtere sygdomsramte elevers udfordringer. Materialerne er frit tilgængelige og indeholder blandt andet en handleplan, et dialogark, quizzer og andre redskaber, man kan bruge. Projektet er støttet af Egmont Fonden, og materialet er udviklet i samarbejde med en række sygdomsramte børn.

Se mere på skoleformig.dk

Illustration: skoleformig.dk

Billedkunstner: Rasa Dzimidaviciute Olesen

Mille og Naja, 7.b, Stavnsholtskolen.

BLACHMANS BILLEDBOG

Fra kunst til kreativ poesi – et forløb i dansk i 7. klasse inspireret af Blachmans fortvivlelse over den manglende kreativitet i folkeskolen.

TEKST

SONJA BECH
LÆRER PÅ
STAVNSHOLTSKOLEN
I FARUM

Vi har haft en prøveperiode på Gyldendals nye onlineportal »Dansk i dybden«. Et par elever havde set Thomas Blachman i fjernsynet kæmpe en sej kamp for at få kreativitet på skoleskemaet. Vi tog udfordringen op og gik på med krum hals.

Min 7. klasse har mange elever med personlige udfordringer, og flere afleverede stile er tydeligvis skrevet direkte af fra nettet eller fra diverse lektieportaler. Men vi lagde ud med at læse Jens Blendstrups kortprosatekst »Pesto« tilsat et maleri fra 1700-tallet fra Venedig. Der blev tolket og kikket på malerier af døden fra Venedig. I Farum Kulturhus fik jeg så øje på en kunstudstilling af Rasa Dzimidaviciute Olesen, lagde to og to sammen og gik forbi med eleverne.

De fik til opgave at udvælge et maleri fra udstillingen. Jeg tog iPad med, et foto og hjem i klassen.

Her gik eleverne så i gang med at skrive kortprosatekster efter Jens Blendstrups »opskrift«. Ikke én elev søgte i panik ud på Google eller Mr. Copy Paste. Fantastiske kreative digte/kortprosatekster kom vrimlende.

Det blev til digtsamlingen »Blachmans Billedbog«.

En kort samtale med kulturhuset i Farum og et grønt lys: Lad os kombinere kunst med kreative elevinput: Elevernes digte blev ophængt som indgang til udstillingen. Og stor succes: Købere af kunstbilleder ønskede at få elevernes digte med i købet. Blachman har fået bogen tilsendt – og selvfølgelig også Jens Blendstrup.

VIND ET WEEKENDOPHOLD

Del dine erfaringer og ideer på folkeskolen.dk/lærer-til-lærer. Vi trækker lod om et weekendophold for to blandt de indlæg, vi bringer i bladet i 2018.

Elever koder løsninger på autentiske problemer

Det københavnske projekt Coding Class startede i 2016 med samarbejde mellem otte 6.-klasser og lokale virksomheder. I år er 62 skoler og firmaer med på vognen.

TEKST | **AF ANDREAS BRØNS RIISE**
FOTO | **THOMAS ARNBO**

»Det er jo nærmest et helt SkoleIntra, I har lavet«, lyder rosen til de fire elever fra 6. klasse på Øster Farimagsgades Skole fra Anders Trolle, områdeleder i Hitachi Vantara.

Som led i projektet Coding Class er klassen blevet stillet en opgave af it-firmaet, som skal løses ved hjælp af kodning, og i dag skal grupperne bestående af tre-fire elever efter tre måneders arbejde fremlægge deres endelige resultater i Vedbæk-firmaets hovedkvarter.

Opgaven har lydt på, at de skulle indsamle data om en problemstilling fra deres skolehverdag og kode et program til behandling af den i det simple kodningsprogram Scratch.

Gruppen, der netop har fremlagt, har syv menupunkter, man kan klikke sig ind på: lydniveau og varme i klasseværelserne, den københavnske skolemadsordning Eat, kalender, skolebibliotek, nyt fra elevrådet og nyt fra skolebestyrelsen.

»Så kan man for eksempel tjekke, om der er noget galt med varmen eller lydniveauet, hvis man altid får ondt i hovedet i de samme timer. Eller om der bliver larmet mere, når man får noget bestemt mad, som mange ikke kan lide, fordi de så er sultne efter frokost«, fortæller en af eleverne.

Det er andet år, Hitachi Ventara og Øster Farimagsgade skole arbejder sammen i Coding Class. Ulla Nygaard Eliassen har været firmaets tovholder begge år.

»Vi vil gerne bidrage til at give eleverne en forståelse af, hvor stor en rolle teknologiforståelse spiller i snart sagt alle job. Vi kan have nok så meget teknologi på hylderne i skolen, men hvis næste generation ikke forstår, hvordan man bruger den til at løse problemer innovativt, så er vi lige vidt«, siger hun.

Fra Zoologisk Have til fodboldtræner

Coding Class blev startet af brancheforeningen IT-Branchen og foreningen Coding Pirates i 2016. Målet var at få kodning på skoleskemaet, efter at en analyse viste, at Danmark i 2030 vil mangle 19.000 programmører.

Det første år indgik otte skoler og it-virksomheder i projektet, der nu er overtaget af Københavns Kommune. I år er det vokset til 62 deltagende virksomheder og københavnske 6.-klas-

To elever fra 6. klasse på Øster Farimagsgades Skole fremlægger deres program, der kan måle elevernes tilfredshed med måltiderne i skolemadsordningen Eat.

Anders Trolle fra Hitachi Vantara (til højre) og Andreas Birkeholm fra Coding Class (i midten) agerer dommerpanel.

faglige netværk

VÆR MED I FÆLLESSKABET IT I UNDERVISNINGEN

På it-netværket bliver der delt alt fra faglig viden og tips til erfaringer og holdninger til faget. Her kan du sparre med de allerede 11.262 tilmeldte lærere og it-vejledere fra hele landet og få nyt om it i undervisningen direkte i indbakken.

folkeskolen.dk/it

ser. Virksomhederne udgør nu en bred vifte af brancher og størrelser fra Zoologisk Have over Microsoft til en lokal fodboldtræner.

»Virksomhederne kommer med en case, som eleverne skal komme med et løsningsforslag til ved hjælp af kodning, men det vigtigste er samarbejdet med en virksomhed om en autentisk problemstilling«, fortæller projektleder fra Københavns Kommune Heidi Theilmann Schmidt.

At viften er udvidet fra it-firmaer til alle mulige brancher, gør også, at eleverne bliver præsenteret for arbejdsmarkedets alsidighed, fortæller hun. »Vi gør meget ud af, at firmaerne skal præsentere sig selv og deres virke for eleverne. På den måde kan det forhåbentlig åbne deres øjne for jobprofiler, de ellers ikke ville have mødt, og kvalificere deres valg af ungdomsuddannelse«.

Eksterne undervisere

I Vedbæk er alle grupperne færdige med at fremlægge deres produkter og har fået feedback fra Anders Trolle og Andreas Birkeholm fra Coding Class CPH. Sidstnævnte er vikar for klas-

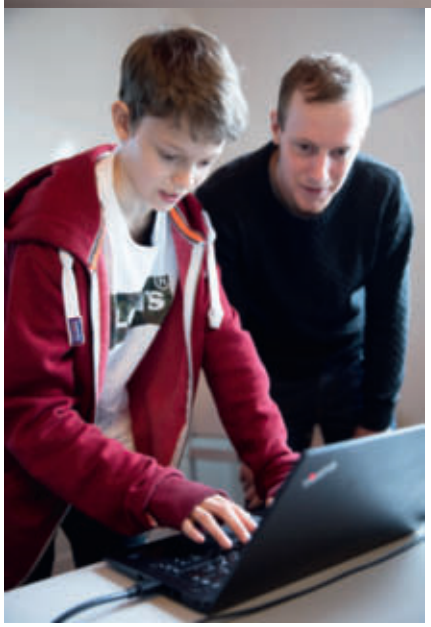

Andreas Birkeholm har fulgt klassens arbejde med at kode i hele processen, og han er imponeret over resultatet. »Det er et meget højt niveau«, lyder dommen.

sens normale instruktør fra foreningen, der har været med alle de fem dage á fem lektioner, forløbet varer, og blandt andet har undervist lærere og elever i at bruge Scratch. Hans dom er klar:

»Det er et meget højt niveau. En enkelt af grupperne har lavet noget så avanceret, at jeg muligvis ville have problemer ved at kopiere det«, siger han.

I alt spænder forløbet over cirka tre måneder og fem undervisningsgange. Kommunen har netop åbnet tilmeldingen for virksomheder til næste skoleår, og 70 virksomheder og 100 klasser har allerede meldt sig.

For 6. klasse på Øster Farimagsgades Skole afsluttes forløbet med en tur i Tivoli, men inden turen går mod Vedbæk Station og forlystelsesparken, har Hitachi Vantara inviteret to hemmelige gæster.

Ind i lokalet kommer direktør for firmaet iTelligence Thomas Nørmark og hans selvkørende robotassistent, RoboMe. Robotten kører rundt i lokalet, scanner elevernes ansigter og svarer på deres spørgsmål.

»Kan den lide den, den får øje på, får den hjerter i øjnene«, siger Thomas Nørmark og forklarer, at robotten kommer med en funktion, hvor den kan danse som Michael Jackson.

»Men den har jeg slået fra. Det er forskellen på at have en for sjov-robot og en rigtig robot. En for sjov-robot kan danse, mens en rigtig robotassistent kan hjælpe mig med ting, jeg ikke selv kan. For eksempel kan den huske alle mulige regler, det ville tage mig meget lang tid at undersøge«, fortæller han.

Hvor meget koster den, spørger en elev. Men det dyre er slet ikke selve robotten, forklarer Thomas Nørmark.

»Det er al den dyre software, der ligger i skyen, og som gør, at RoboMe kan huske, genkende og lære ting. Det har sådan nogle programmører som mig lavet, og vi er nogle dyre drenge«.

folkeskolen@folkeskolen.dk

faglige netværk

Robotassistenten RoboMe kan registrere og genkende ansigter. Der er hård kamp om at fange dens opmærksomhed.

Balance i regnskabet

Når vi inddrager kodning og programmering i skolens undervisning, risikerer vi så, at det er på bekostning af den fagfaglige læring?

HEIDI BRØNSBJERG
BLOG: IT-DIDAKTIK – TAK!

I *Folkeskolen* nummer 9 kan vi alle læse om Skolen på Herredsåsen, hvor programmering og kodning for alvor er kommet på skoleskemaet. Ikke et ondt ord om dét i sig selv; jeg er personligt fan af, at man forsøger at nytænke folkeskolens metoder. Dog mener jeg, vi skal være åbne for at diskutere, hvorvidt disse nye metoder bidrager med noget i forhold til de allerede eksisterende fagmål, eller om vi lærere har lidt for stor tendens til at falde i »det er nyt og spændende«-fælden. Hvis man, som det beskrives i artiklen i fagbladet, udnytter teknologiernes fleksible modaliteter og eksempelvis benytter dem til at visualisere begreber fra matematikkens verden, så mener jeg, at teknologien bidrager.

Tilbage er så kun at vurdere, om den mængde tid og energi, der lægges i at sætte sig ind i kodning og programmering, står mål med det læringsudbytte, eleverne får ud af øvelsen, eller ej. Det giver mindelser fra 90'ernes danskundervisning i eksempelvis produktion af kortfilm, hvor vi brugte lige så lang tid på at lære at bruge klippeapparatet, som vi brugte på at lære at fortælle gennem filmmediet. Var det så danskundervisning eller ...?

Min opfordring er, at vi lærere skal være opmærksomme på, om vi er begejstrede for programmering og kodning, fordi det er nyt og spændende, eller fordi vi reelt kan se, at det bidrager til vores respektive fag. Selv mener jeg, at programmering og kodning er mindst lige så vigtigt som eksempelvis fysik, og at det burde have sit helt eget fag, men måske er du uenig?

Mød Danmarks Lærerforening på Folkemødet 2018

Kom forbi DLF's hus på Folkemødet og mød foreningen. Bliv inspireret af de spændende arrangementer på scenen i Havnegade 21, eller kom til lærermøde lørdag eftermiddag, så vi sammen kan evaluere Folkemødet og slutte af med musik og øl. Du kan også besøge Klippescenen i Møllegade, hvor kredse og faglige foreninger står for arrangementerne.

PROGRAM

TORSDAG

Kl. 13: Hvad betyder præstationskulturen for elevernes trivsel?

Kl. 14:30: Musketerernes ed og kampe

Kl. 16: Skal læreruddannelsen være finsk?

FREDAG

Kl. 10:30: Hvis folkeskolen ikke fandtes?

Kl. 12: Entreprenørskab og/eller kundskaber? Med undervisningsministeren

Kl. 15: Behøver vi en fælles folkeskole?

Kl. 18:45: Ny start

LØRDAG

Kl. 10:30: Kan vi undgå, at inklusion bliver til eksklusion?

Kl. 14: Fælles mål og læringsmål

Kl. 15: Skal den danske overenskomstmodel være svensk?

Kl. 16:30: Lærermøde

De små er blevet 70 år

I 2018 fylder »De små synger« 70 år, og i den anledning udkommer den klassiske sangbog i nyt format med becifringer og nye noder af musiker og komponist Jan Glæsel, så det skulle blive lettere at akkompagnere sangene fra en af Danmarks mest kendte børnesangbøger. De klassiske tegninger er der ikke pillet ved.

Jubilæumsudgaven af »De små synger« udgives af Høst og Søn og koster 200 kroner.

***Læs folkeskolen.dk's** anmeldelse af en ældre udgave af »De små synger« på folkeskolen.dk/21402*

Guide til flygtningeforældre

Røde Kors har udarbejdet »Guide til flygtningeforældre«, som kort fortalt er et redskab, der sætter flygtningeforældre i stand til at forstå og handle på deres børns reaktioner på flugt. Guiden findes både som et hæfte og i appform og både på dansk og norsk, arabisk, engelsk, farsi, kurdisk, sorani, russisk, somali og tigrinsk.

***Guide** og app er gratis og kan downloades på https://www.rodekors.dk/det-goer-vi/roede-kors-asyl/viden-og-eksperter/laering-og-vejledninger*

folkeskolen.dk

»Anomali« handler også om ensomhed og isolation, selv om Saga lever midt i en kernefamilie, og hun tænker tanker om tilværelsen, som ikke just er alderssvarende. Hun føler et meget stort ansvar – og bærer det. Det er en yderst velskrevet og intens lille roman om et vigtigt emne.

Bent Rasmussen om bogen »Anomali« af Dorte Lilmose. Læs hele anmeldelsen på folkeskolen.dk/626957

Anmeldelserne afspejler anmeldernes personlige og faglige mening og er ikke udtryk for redaktionens holdninger.

■ Pædagogik

ELEVER ER IKKE

En sønderlemmende kritik af læringsbegrebet, som reducerer eleverne til objekter for en samfundsrettet målorientering. Men spørgsmålet er, om Biestas bog overhovedet handler om pædagogik og undervisning, eller om den snarere er et livsfilosofisk opråb.

Undervisningens genopdagelse

- Gert Biesta
- 200 kroner
- 158 sider
- Forlaget Klim

● **ANMELDT AF:** OVE CHRISTENSEN

Man ser det for sig – en lærende robotstøvsuger som et billede på den nuværende pædagogiske tænkning. En robotstøvsuger med kunstig intelligens er en autonom lærende enhed, der bliver bedre og bedre, efterhånden som den suger og udfører »sine opgaver«. Begrebet om læring indeholder netop en forestilling om, at man skal forbedre sig og udnytte de potentialer, man har, gennem feedbackprocesser. Billedet er hentet fra Gert Biestas »Undervisningens genopdagelse«.

Hovedanliggendet for Biesta er et opgør med den forestilling om læring, der har bredt sig de sidste mange år. Ja, på mange måder kan man se, at vendingen mod »læring« har været en mere end hundredårig proces, hvor en moderne iver efter at befri barnet fra samfundets og dermed lærerens og undervisningens omklamring har sat barnet i centrum for pædagogikken. Undervisningsbegrebet er blevet afskaffet i en bestræbelse på at frigøre barnet for undertrykkelse.

Men det er dybt problematisk, mener Biesta. Og lige så problematisk kan det synes at kritisere læringsbegrebet, fordi begrebet om undervisning og lærerens særlige rolle er blevet »taget« af konservative kræfter, der sætter undervisning lig med autoritær kontrol og styring ud fra på forhånd fastsatte mål. Biesta hævder, at pædagogik handler om frihed, men den frihed, reformpædagogikken og andre »elevcentrerede« tilgange taler for, er præcis det modsatte, fordi den gennem fokus på barnets udvikling gør barnet til objekt for kompetencer og funktion frem for at gøre barnet til et egentligt subjekt.

ROBOTSTØVSUGERE

Og det er lige præcis her, Biesta bliver vanskelig at forstå. Begrebet om subjekt – eller subjekthed og subjektifikation, som Biesta ynder at tale om – skal forstås på en ganske særlig måde som en eksistentiel kategori. Den undervisning, der ifølge Biesta skal genopdages, er den, der er i stand til at lede barnets eller elevens subjektifikation. Det er ikke noget, der kommer af sig selv eller gennem barnets selvudfoldelse. Tværtimod er det noget, der kræver en lærer med autoritet. Ikke en autoritær lærer, men en, der kan tage den smukke risiko ikke at lade barnet blive objekt for udvikling og kompetencer eller objekt for lærerens overlegne bedrevidenhed.

Undervisning – i modsætning til læring – handler om en eksistentiel væren, hvor »hin enkelte« gør sig modtagelig for at blive tiltalt af verden og åbner sig for verden og det sociale. Biesta har en lang refleksion over filosoffen Levinas begreb om subjektet, hvor pointen er, at barnet skal tage imod åbenbaringen af verden. Hvor verden taler til barnet; hvor verden kan tale på egne præmisser og ikke bliver set som eller gøres til objekt for menneskelig beherskelse. Desuden kræves, at subjektet bliver talt til og hører den henvendelse, der kommer til det.

»Undervisningens genopdagelse« er i lighed med Biestas øvrige skrifter et filosofisk værk, der peger på en eksistentiel problematik, hvor eksistensen er en særlig åbenhed over for det, der ikke kan reduceres til hverdag og almindelig videnskabelig eller erfaringsbaseret erkendelse.

Man kan mene meget om Biestas mere eller mindre religiøst farvede eksistentialisme. I sin modernitetskritik formår han at pege på en række misforhold i en moderne pædagogisk praksis eller uddannelsespolitik.

En etisk overvejelse

Men, kan man kritisk spørge, handler hans projekt dybest set om pædagogik, og handler det om den undervisning, der praktiseres af lærere, uanset hvad de mener om læringsmål? Det er jeg meget i tvivl om. Og jeg vil pege på nogle forhold i bogen, som antyder, at Biestas anliggende ikke er pædagogisk.

»Den pædagogiske opgave består i at vække lysten i et andet menneske til at ville eksistere i og med verden på en voksen måde, det vil sige som subjekt«, siger Biesta. Og det vil sige at overveje det i normativ forstand »ønskværdige«. Det er en etisk overvejelse, der handler om, hvordan vi som mennesker ser os selv i verden. Det er en legitim opfattelse af, at verden taler til os som mennesker – og det er vores »opgave« at være lydhøre over for den ordre om lydhørhed, som åbenbaringen bringer. Det forstår jeg som en livsfilosofisk forståelse. Men kan det være pædagogikkens opgave? Jeg opfatter det som en opgave for mere eller mindre religiøs opdragelse.

Et andet spørgsmål er, om Biesta overhovedet er i kontakt med, hvilke pædagogiske problemstillinger der er nærværende og relevante. Med henvisning til at fokus på læring har betydet afskaffelse af et begreb om undervisning, siger han: »Vi kan se, som jeg har påvist, at effekten af denne tankegang på kritikken af såkaldt 'traditionel' undervisning har været en udvikling, der gradvist har forskubbet læreren fra at være en 'autoritet på podiet' til at være en 'guide på sidelinjen' og sluttelig ligestille sig med eleven«. Jeg ved ikke, hvor Biesta har været henne for at konstatere, at lærerne overlader læring til eleverne selv og ikke forsøger at styre, hvad der kommer ud af de aktiviteter, der foregår i skolen.

Dette peger på, at Biesta ikke forholder sig til konkrete pædagogiske praksisser – han taler om nogle stærkt forenklede forestillinger om, at lærerne ikke længere planlægger og afvikler undervisningen og dermed stilladserer elevernes udvikling. Han har ret i, at elever ikke er som robotstøvsugere, men det kræver ikke en mere eller mindre religiøs farvet åbenbaring at betragte elever som selvstændige individer. Modbilledet – læring – fremstilles ud fra en absurd position, der ikke så let lader sig erfare, hvis man kigger ind i et klasseværelse.

Som pædagogisk filosofi mener jeg, at bogen er dumpet, men som et brev fra en guru til sine disciple fungerer den fint med sin messende og salvelsesfulde tone, der fremmaner en forestilling om eksistensen, der er tættere på det egentlige i livet – helt isoleret fra samfundet og en skole i Hvidovre eller Brønderslev.

Læs også

***Interview** med Gert Biesta på side 24.*

Mobning

Mr. Fix-it klarer ærterne

Lille lærer til lærer-beskrivelse af, hvad en kompetent lærer gør, når der opstår mobning, vold og grænseoverskridende adfærd, i praksis.

Mobbehåndtering i praksis

- Steen Svanholm
- 146 kroner
- 40 sider
- Forlag: Artbeat

ANMELDT AF: HEIDI FRIBORG CHRISTOPHERSEN

Som regel bliver jeg skeptisk, når jeg ser bagsidetekster, der roser en bog for at være den eneste af sin art. Men faktisk tror jeg ikke, at jeg har set en mobbevejledning, der ser ud på denne måde. Det er så typisk en »mandebog«, selv om det kan være svært at sætte en sådan etikette på noget.

Bogen er skrevet med militaristisk præcision. Det handler om tre ting: grib ind, udred og afslut. Der er absolut ingen følelser eller psykologiske overvejelser i denne lille vejledning. Der er ikke noget om, at der ikke er »onde børn«, men kun »onde mønstre« – og at der ikke er »offer og bøddel«. Nej, når man læser Steen Svanholms bog, så får man at vide, at der findes to slags mobbekonflikter: dem, man selv overværer, og dem, der er sket i et frikvarter, på vej til og fra skole eller på internettet, men som man får viden om efterfølgende.

Det afgørende er for læreren, at man stopper konflikten, så den ikke udvikler sig. Det handler om, at læreren er tydelig og griber ind øjeblikkeligt. I konfliktsituationerne er det vigtigt, at læreren er knivskarp, tydelig og autoritativ. Eleverne vil herved kunne føle sig trygge ved læreren og undervisningen, så de vil søge lærerens hjælp og betro sig til vedkommende.

På nogle punkter kan bogen virke firkantet. Det sker for eksempel, når der skrives om, at den elev, der henter læreren og beder om hjælp, har banefordelen (offerets position), fordi denne har gjort noget aktivt for at få stoppet konflikten. Når en konflikt så skal afsluttes, og der er skabt et overblik over den, så skal læreren indføje sine egne passende sanktioner, og ledelsen skal orienteres. Derefter skrives elevernes to forklaringer ned til forældre med kopi til ledelsen. Både mobberens og offerets forældre skal orienteres. Men pas på med persondatareglerne, står der advarende: Begge elevers navne må ikke stå på de respektive skrivelser. Kun navnet på den elev, hvis forældre man skriver til, må stå på skrivelsen.

Herefter er bogen delt op i konkrete vejledninger i, hvordan man skriver til forældre, hvorfor det virker, hvor hård man skal være, hvor meget man skal skælde ud – og en definition af, hvad der menes med det ord – noget om »victim blaming« – hvad der i gamle dage hed »syndebukke« eller »skyldofre« – sanktioner, antimobning og forebyggelse – og cases for at vise, at forfatteren er en erfaren herre, der ved, hvad han skriver om.

Og hvad mere er der at sige om det? Ja, hvis man skal tage den »kønnede« vinkel på, så er der stor forskel på, hvordan mandlige og kvindelige lærere læser konflikter, og hvad der gøres for trivsel i klasserummet. Men lige nu synes jeg blot, at det er forfriskende at se et andet syn på mobning end det, man plejer at se. Rød, gul, grøn – gør ligeså!

■ Kristendomskundskab, historie, samfundsfag

Kulturfag for dummies

Der er ifølge forlaget tale om en grønspættebog for lærerstuderende og nye kulturfagslærere. Fagene præsenteres med didaktisk indsigt og systematik, men der er fart over feltet.

Kulturfagenes didaktik

- Anders Christensen, Lars Haakonsen, Hans Krab Koed, Annika Hvithamar
- 299 kroner
- 122 sider
- Dafolo

● **ANMELDT AF:** JANUS NEUMANN

Fra forlaget Dafolos side har man tilsyneladende ikke skænket forsiden til bogen »Kulturfagenes didaktik« nogen nævneværdig overvejelse. Bogen fortjener dog læserens fulde opmærksomhed, om end det måske nok er lidt modigt at kalde den en grønspættebog. Den giver rimeligt nok ikke svar på alt om kulturfagene, men den præsenterer fagene i nye perspektiver og formår at sætte dem i en undervisningskontekst, der på mange måder er genkendelig fra skolehverdagens facetterede kulturfagsundervisning.

Det er bogens hensigt, at kapitlerne om de tre kulturfag kan læses enkeltvis, men man bør ikke lade det blive ved det. Enhver kulturfagslærer bør have kendskab til de tre fags indbyrdes relationer. Undervisningen tenderer til at blive for ensidig, hvis man lukker det enkelte fag om sig selv. Det er ikke tilfældigt, at prøverne er næsten enslydende.

Der lægges ud med historie, hvor historielærer og koordinator i Nationalt netværk af skoletjenester Lars Allan Haakonsen giver en indføring i faget. Her behandles selve fagets hvad, hvordan og hvorfor, og læseren føres med grundighed gennem kompetenceområder, kildearbejde, kronologi, historiebrug og tilrettelæggelse af prøverne. Historiekapitlet er det eneste i bogen, der behandler kildearbejde konkret. Det hænger naturligvis sammen med relevansen for historiefaget, men det kunne have været givtigt for bogens primære målgrupper, hvis også kildebearbejdning havde været gennemgående for bogen.

Generelt for hele bogen gælder det, at læseren føres gennem fagenes kompetenceområder, deres roller i folkeskolen og de problemstillinger, som fagene rammer og belyser.

For historiefagets vedkommende ses på elevernes forhold til historie, og særligt bør det fremhæves her, at Lars Allan Haakonsen tager sig tid til at understrege, at inddeling af historie afhænger af perspektiv. Historie kan bruges, tolkes og udnyttes på mange forskellige måder, og det må være en af de vigtigste pointer for nye historielærere. Det bør man være sig overordentlig bevidst, når man står foran sine klasser.

Lektor i kristendomskundskab/religion Hans Krab Koed og lektor i kristendomshistorie Annika Hvithamar lægger ud med at redegøre for kristendomsfaget som skolens mest omdiskuterede fag, hvor tilgange, teologi og fagbetegnelse er til stadig diskussion.

Vi kommer over de fire hovedkompetenceområder med livsfilosofi og etik som et omdrejningspunkt for de øvrige kompetencer. Dette vises pædagogisk og illustrativt efterfulgt af en gennemgang af et livsfilosofiforløb for 4.–6. klasse, og det sætter faget i folkeskoleperspektiv for den studerende.

Tværfagligt ses på sekulariseringen som et nøglebegreb i dansk sammenhæng sammenholdt med en introduktion til den såkaldte »postsekulære verden«, hvor religion langsomt får mere og mere betydning. Det er desværre ikke bogens rolle at gå nærmere ned i denne tendens, men den skal bringes frem i klasserne og er et perfekt emne til problemstilling ved prøverne.

Undervisningen både på læreruddannelsen og i folkeskolen bliver tilgodeset, og de to forfattere balancerer fint mellem de to niveauer. Et på mange måder interessant kapitel, der kommer omkring religionsfaget, men hvor fagets afsluttende prøve godt kunne have fået mere plads. Netop når fagets lave kompetencedækning i skolen nævnes eksplicit, vil der i særlig grad være brug for, at nyuddannede kulturfagslærere kan orientere sig om prøverne i faglitteraturen.

Bogen rundes af med samfundsfaget, og her skrues der op for kompleksiteten. Udbyttet af dette kapitel vil i særdeleshed afhænge af, hvor langt den studerende er nået i læreruddannelsen. Personligt er jeg begejstret for de teoretikere, som forfatter Anders Stig Christensen bringer til torvs: Klafki, Habermas, Hal Koch og Alf Ross. Det pirrer den indre teorinørd, men d'herrer kræver indsigt og forståelse for de store fagperspektiver. Samtidig tør Anders Stig Christensen vedstå sig samfundsfagets mange snørklede fagbegreber og deres oprindelse, og det højner fagligheden, men forudsætningerne skal være på plads hos den studerende.

Et begreb, der yderligere fangede min opmærksomhed, er kontroversiteten i samfundsfaget. Det får heldigvis en del plads, for det er i mine øjne et af fagets mest interessante områder. Diskussionen og først og fremmest belysningen af det kontroversielle er en af grundpillerne i den demokratiske samtale, og Anders Stig Christensen bruger Habermas som indgang til netop den demokratiske samtale i skolen.

»Kulturfagenes didaktik« giver samlet set en bred forståelse for de tre kulturfag, selvom områder som undervisningsmidler og særlige digitale værktøjer som SkoleTube og YouTube er mærkbart underbelyst. Det er værktøjer, der anvendes i den daglige undervisning, og som er blevet særlig signifikante i de nye prøveformer.

Bogens primære forcer er, at den er velskrevet af kompetente mennesker, og at den er overskuelig. Små 110 sider. Man følger samme struktur i de tre kapitler, og det styrker overblikket. Som nævnt ovenfor vil man dog meget på lidt plads, og de enkelte afsnit bliver generelt korte.

Bogen skal ud på fagbibliotekerne på læreruddannelser og skoler, hvor både studerende og nye og erfarne lærere kan få et hurtigt indblik i kulturfagene, som de tegner sig i en dansk skolehverdag. Særligt hvis man skal til at undervise eller skal føre til prøve i sit første kulturfag. ⊗

INDSTIL DE BEDSTE BACHELOR- OG DIPLOMPROJEKTER

Lærerprofession.dk offentliggør hvert år udvalgte bachelor- og diplomprojekter fra skoleområdet, så studerende og undervisere kan hente inspiration til, hvordan gode projekter ser ud.

De bedste projekter præmieres ved en prisfest i november – men det er nu, du som eksaminator eller censor skal indstille de projekter, som er originale, inspirerende og kan være med til at udvikle lærerprofessionen og skolen.

Indstil de bedste projekter **senest 20. august 2018** på:

lærerprofession.dk

lærerjob.dk

DEADLINES FOR STILLINGSANNONCER 2018

Nummer 12: Tirsdag den 12. juni 2018 kl. 12
Nummer 13: Mandag den 6. august 2018 kl. 12
Nummer 14: Tirsdag den 21. august 2018 kl. 12
Nummer 15: Tirsdag den 4. september 2018 kl. 12
Nummer 16: Tirsdag den 18. september 2018 kl. 12
Nummer 17: Tirsdag den 2. oktober 2018 kl. 12

Materiale sendes til: stillinger@media-partners.dk

Lærerstillinger

To lærere til Humlebæk lille Skole
Fysiklærer og tysklærer

Til at varetage undervisningen i fysik i 7.-9. klasse og natur-/teknik i 4.-6. klasse, søger vi en fysiklærer, ca. 15 lektioner.
Til at varetage undervisningen i tysk 6.-9. klasse, søger vi en tysklærer, i alt 11 lektioner.

Begge stillinger er fastansættelser med mulighed for at supplere til fuldtidsstillinger efter eget ønske og kompetencer. Hvis du har både fysik og tysk, vil der blive tale om en fuldtidsstilling indeholdende primært fysik, tysk, og natur-/teknik.

Vi er en traditionsrig skole med 185 elever, der hviler på et stærkt værdigrundlag, hvor elevernes tryghed og trivsel er højt prioriteret. Vi er et lille lærerkollegie og derfor er samarbejde og højt engagement vigtigt. Vi tilbyder et fantastisk kollegialt sammenhold, hvor både det faglige og det sociale fylder i vores daglige samvær. Vores arbejdsplads er præget af stor frihed og tillid til den enkelte medarbejder. Det betyder blandt andet, at du har mulighed for at tage to hjemmearbejdsdage om året og selv disponerer over din forberedelsestid.

Ansøgningen med relevante oplysninger samt referencer sendes til humlebaek@lilleskoler.dk og skal være os i hænde senest **12. juni 2018 kl. 12.00.** Samtaler finder sted 14. juni og evt. 15. juni 2018. Ansættelse august 2018.
Læs hele stillingsopslaget på lærerjobs.dk

KLAG! hvis du ikke får bladet

Gå ind på folkeskolen.dk og klik på »KLAG OVER BLADLEVERING«
Så ryger din besked omgående videre til distributøren.

Eller ring til DLF's medlemsafdeling på 33 69 63 00, hvis det er nemmere for dig.

Bliv inspireret i din ferie – men drop forberedelsen

Folkeskolelærere har en slem tendens til at tage arbejdet med på ferie. Men arbejdslivet som underviser har ændret sig, så det bør ferievanerne også, påpeger lektor.

TEKST | ANDREAS BRØNS RIISE

ILLUSTRATION | PERNILLE MÜHLBACH

Forudsætningerne for at være underviser har ændret sig, men det har ferievanerne ikke. Sådan lyder det fra lektor Einar Baldursson, der forsker i arbejdsliv.

Tidligere var det sådan, at man var hårdt spændt for i perioder, mens man i andre havde det lettere. Derfor gjorde det ikke så meget, hvis man ikke lagde arbejdet helt fra sig i ferien.

»Men nu har man systematisk presset lærerne mere og mere i flere år, så der stort set ikke er perioder uden belastning. Men vanen med at tage arbejdet med på ferien hænger ved, og særligt folkeskolelærere er slemme til det«, siger han.

Ferie er forudsætning for fleksibilitet

Samtidig er man gået fra at have en fastlagt undervisning til at komme rundt i et fast pensum til, at man nu forventer, at man skal være fleksibel og evigt på jagt efter inspiration til at undervise på nye måder.

»Paradokset er, at man ikke kan være fleksibel og kreativ, hvis ikke man fastholder sit fritidsliv. Når man har fri, bliver tiden flydende, og det er meget sundt for hjernen«, siger Einar Baldursson og tilføjer:

»Arbejder man i sin ferie, kommer det til at stå i vejen for den oplevelse af flydende tid, man skal trække veksler på bagefter. Forbereder man sig i ferien, får man en belønning, fordi undervisningssituationen umiddelbart bagefter føles bedre, men i længden bider det en i halen, fordi man ikke kan bevare sin intellektuelle fleksibilitet«.

Vend altid tilbage på en onsdag

Lektoren understreger - og genkender fra sig selv - at man i et interessedrevet arbejde som underviser aldrig holder helt fri. Man lader sig inspirere. Men der går en vigtig grænse mellem at finde inspiration og konkret at forberede undervisning, påpeger han.

»Inspirationen kan man finde i den flydende tid, men sætter man sig ned og begynder at forberede den boglige undervisning, så kannibaliserer arbejdet fritiden«, lyder det fra Einar Baldursson.

Han giver som regel det råd, at man altid skal vende tilbage fra ferie på en onsdag. På den måde ved man, at man ikke kan nå noget den første uge, og derfor flyder man gradvist tilbage i arbejdet, og det beskytter imod stress, fortæller han.

»Men det bestemmer man jo desværre ikke selv som folkeskolelærer. Og derfor bliver det så meget vigtigere, at man beskytter sin ferie«.

folkeskolen@folkeskolen.dk

jobannoncer

FRA LÆRERJOB.DK

Gå ind på lærerjob.dk og indtast kvik-nummeret. Så kommer du direkte til annoncen. De farvede blokke henviser til tre kategorier:

Lederstillinger | Lærerstillinger | Øvrige job

Kvik-nr. 61551537

Afdeling for Dagtilbud og Skoler, 4720 Præstø

Afdelingsleder

- Ansøgningsfristen er den 17. jun. 2018

Kvik-nr. 61577918

Lyngholmskolen, 3520 Farum

Afdelingsleder til indskolingen

- Ansøgningsfristen er den 15. jun. 2018

Kvik-nr. 60539006

Vangeboskolen, 2840 Holte

Skoleleder til Vangeboskolen

- Ansøgningsfristen er den 07. jun. 2018

Kvik-nr. 61788751

Christianshavns Døttreskole, 1420 København K

Pædagogisk stærk og procesorienteret viceleder

- Ansøgningsfristen er den 22. jun. 2018

Kvik-nr. 60936795

Kulsbjerg Skole, 4773 Stensved

Afdelingsleder til Kulsbjerg Skole

- Ansøgningsfristen er den 11. jun. 2018

Kvik-nr. 61790576

Engstrandskolen, 2650 Hvidovre

Visionær afdelingsleder

- Ansøgningsfristen er den 12. jun. 2018

Kvik-nr. 60997534

PPR Rudersdal Kommune, Skole og Familie, 3460 Birkerød

PPR-leder med fokus på udvikling til PPR

- Ansøgningsfristen er den 18. jun. 2018

Kvik-nr. 61798560

Frydenhøjskolen, 2650 Hvidovre

Afdelingsleder til gruppeordning

- Ansøgningsfristen er den 15. jun. 2018

Kvik-nr. 61186743

Ishøj Kommune, 2635 Ishøj

Visionær leder for tale-høre-konsulenterne

- Ansøgningsfristen er den 07. jun. 2018

Kvik-nr. 61791316

Krebs' Skole, 2100 København Ø

Krebs' Skole søger lærere

- Ansøgningsfristen er den 15. jun. 2018

Kvik-nr. 61188023

Borgerskolen, 2630 Taastrup

Afdelingsleder til Gruppeordningen

- Ansøgningsfristen er den 13. jun. 2018

Kvik-nr. 60641929

Ringe Kost- og Realskole, 5750 Ringe

Ringe Kost- og Realskole søger lærere

- Ansøgningsfristen er den 10. jun. 2018

Kvik-nr. 61474986

Store Vi Danske Skole, DE-24969 Grossenwiehe

Skoleleder til Store Vi Vanderup Danske Skole

- Ansøgningsfristen er den 11. jun. 2018

Kvik-nr. 60582737

Lejre Ungdomsskole, 4330 Hvalsø

Lærer til heltidsundervisningen

- Ansøgningsfristen er den 10. jun. 2018

Kvik-nr. 61527645

Nordskolen, afd. Egebjerg, 4500 Nykøbing S

Nordskolen, Egebjerg, søger afdelingsleder

- Ansøgningsfristen er den 12. jun. 2018

Kvik-nr. 60588588

Vindinge Skole, 4000 Roskilde

Lærer søges til barselsvikariat

- Ansøgningsfristen er den 14. jun. 2018

lærerjob.dk

Kvik-nr. 60967353

Tagaskolen STU, 2200 Kbh. N

To dansklærere, som kan gøre en forskel!

- Ansøgningsfristen er den 15. jun. 2018

Kvik-nr. 61478685

Humlebæk lille Skole, 3050 Humlebæk

Fysiklærer og tysklærer

- Ansøgningsfristen er den 12. jun. 2018

Kvik-nr. 61008315

Charlotteskolen, 2640 Hedehusene

Dansklærer til mellemtrin/udskoling pr. 1/8

- Ansøgningsfristen er den 13. jun. 2018

Kvik-nr. 61515456

Institut Sankt Joseph, 2100 København Ø

Matematik og fysik/kemi – lærer til 7.-10. kl.

- Ansøgningsfristen er den 20. jun. 2018

Kvik-nr. 61071522

Marienhoffskolen, 8550 Ryomgård

Dansk- og billedkunstlærer søges

- Ansøgningsfristen er den 07. jun. 2018

Kvik-nr. 61530220

Region Hovedstaden, Geelsgårdskolen, 2830 Virum

Lærer søges til Geelsgårdskolens spor 2

- Ansøgningsfristen er den 13. jun. 2018

Kvik-nr. 61053282

Grønnevang Skole, 3400 Hillerød

Lærere, speciallærere og børnehaveklasseleder

- Ansøgningsfristen er den 10. jun. 2018

Kvik-nr. 61514855

Charlotteskolen, 2640 Hedehusene

Dansk- og mat.-lærere til specialklasserækken

- Ansøgningsfristen er den 13. jun. 2018

Kvik-nr. 61130027

Skolen ved Søen, 5750 Ringe

Ringe Kost- og Realskole søger lærer

- Ansøgningsfristen er den 11. jun. 2018

Kvik-nr. 61515355

Den Musiske Helhedsskole, 3400 Hillerød

Lærer til behandlingsskole

- Ansøgningsfristen er den 18. jun. 2018

Kvik-nr. 61200887

Heldagsskolen i Slimminge, 4100 Ringsted

Lærer til udskoling på heldagsskole

- Ansøgningsfristen er den 08. jun. 2018

Kvik-nr. 61515927

Vindinge Skole, 4000 Roskilde

Pioner til udskolingsteam – dansk og fysik

- Ansøgningsfristen er den 10. jun. 2018

Kvik-nr. 61411664

Fjordlandsskolen, afd. Skibby, 4050 Skibby

Ambitiøs matematiklærer til udskoling

- Ansøgningsfristen er den 11. jun. 2018

Kvik-nr. 61552276

Vejlebroskolen, 2635 Ishøj

Indskolingslærer til fast stilling

- Ansøgningsfristen er den 11. jun. 2018

Kvik-nr. 61469581

Dueholmskolen, 7900 Nykøbing M

Idrætslærer til Dueholmskolen

- Ansøgningsfristen er den 07. jun. 2018

Kvik-nr. 61552669

Vejlebroskolen, 2635 Ishøj

Tysk- og idrætslærer til fast stilling

- Ansøgningsfristen er den 11. jun. 2018

Kvik-nr. 61473133

Niels Steensens Gymnasium, 2100 København Ø

To lærere til dansk, biologi, geografi, pigeidræt

- Ansøgningsfristen er den 11. jun. 2018

Kvik-nr. 61649641

Hummeltofteskolen, 2830 Virum

Lærer søges til gruppeordningen

- Ansøgningsfristen er den 12. jun. 2018

Kvik-nr. 61730597

Skanderup Efterskole, 6640 Lunderskov

Efterskolelærer

- Ansøgningsfristen er den 08. jun. 2018

Kvik-nr. 61132117

Egmont, 1148 København K

Redaktør til Special-pædagogisk forlag

- Ansøgningsfristen er den 12. jun. 2018

Kvik-nr. 61733372

Syvstjerneskolen, 3500 Værløse

Syvstjerneskolen søger udskolingslærer

- Ansøgningsfristen er den 11. jun. 2018

Kvik-nr. 61131701

Svendborg Kommune, 5700 Svendborg

Konsulent

- Ansøgningsfristen er den 07. jun. 2018

Kvik-nr. 61735142

Søndersøskolen, 3500 Værløse

Lærer til Søndersøskolen

- Ansøgningsfristen er den 20. jun. 2018

Kvik-nr. 61187571

Djurslandsskolen, 8586 Ørum Djurs

Ny tale-høre-lærer pr. 1. september 2018

- Ansøgningsfristen er den 11. jun. 2018

Kvik-nr. 61750876

ZBC, 4100 Ringsted

Dansklærer til verdens bedste 10.-klasse

- Ansøgningsfristen er den 17. jun. 2018

Kvik-nr. 61194448

Thorning Skole, 8620 Kjellerup

Læsevejleder til Thorning Skole (genopslag)

- Ansøgningsfristen er den 07. jun. 2018

Kvik-nr. 61750880

Uddannelsescenter Odsherred, 4500 Nykøbing S

Lærer til UCO

- Ansøgningsfristen er den 19. jun. 2018

Kvik-nr. 61734855

PPR og Forebyggelse, 4760 Vordingborg

Tale-høre-konsulent til PPR og Forebyggelse

- Ansøgningsfristen er den 11. jun. 2018

Kvik-nr. 61788697

Dronninggårdskolen, 2840 Holte

Lærer til overbygningen

- Ansøgningsfristen er den 21. jun. 2018

Kvik-nr. 61750881

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, 1220 København K

Fire fuldtidsredaktører

- Ansøgningsfristen er den 14. jun. 2018

Kvik-nr. 61074897

University College Lillebælt, 5230 Odense SØ

5 nye docenter skal ansættes

- Ansøgningsfristen er den 25. jun. 2018

Kvik-nr. 61750877

Skolen på Grundtvigsvej, 1864 Frederiksberg

Matematikvejleder for en ny skole

- Ansøgningsfristen er den 11. jun. 2018

Kvik-nr. 61083221

Behandlingsinstitutionen Magnoliegården, 4652 Stevns

To skolepædagoger til vores interne skole

- Ansøgningsfristen er den 07. jun. 2018

Kvik-nr. 61750878

Odsherred Kommune, 4573 Højby

Ungeguider og sagsbehandler i Ungeenheden

- Ansøgningsfristen er den 22. jun. 2018

Kvik-nr. 61066372

RAMS, Menighedsrådenes Skoletjeneste Ribe Stift, 6760 Ribe

Læreruddannet medarbejder til RAMS

- Ansøgningsfristen er den 08. jun. 2018

Kvik-nr. 61789129

Peder Lykke Skolen, 2300 København S

Læsevejleder til Peder Lykke Skolen

- Ansøgningsfristen er den 13. jun. 2018

bazar

IKKE-KOMMERCIELLE ANNONCER FRA DLF-MEDLEMMER

Klik din annonce ind, når det passer dig – folkeskolen.dk er åben hele døgnet. Priser fra 410 kroner inklusive moms – betal med kort. Se priser på folkeskolen.dk

Annoncer bragt her i bladet kan ses i deres fulde længde på folkeskolen.dk

Ansvarsfraskrivelse
Aftaler indgået mellem annoncører og læsere via fagbladet *Folkeskolens* Bazar og på folkeskolen.dk/bazar er et direkte mellemværende mellem annoncøren og kunden, som vælger at respondere på annoncen.
Folkeskolen, Danmarks Lærerforening og Media-Partners kan ikke drages til ansvar for de annoncer, der er indrykket i Bazar – og vi kontrollerer ikke de annoncerede oplysninger.

Lejlighed i Andalusien
67m² med alt i Nijar lejes ud.Smukt natur,strande,små bugter og tæt ved naturpark Cabo de Gata. Fra 1800kr. ugtl.
Telefon: 22213344

Sommerhus ved Vesterhavet
Sommerhus 400m fra Vesterhavet i Slettestrand i. 7 sovepladser. Stor børnevenlig grund, opvaske- og vaskemaskine.
Telefon: 21160780
makrelvej.dk

Svenske natur tæt på alt; Söderåsen, Röstånga
Rødt svensk træhus til 5 pers til leje i ugerne 27-32 begge uger incl. Pris 3500 dkr for en uge incl vand og el.
Telefon: 22320000

Byhus Leros/Panteli. Udsigt over havet.
Mit græske byhus på Leros udlejes frem til 22.7. og igen fra 4.8. 4.000 kr. pr. uge.
Telefon: 26234524
www.byhus-leros-udlejes.dk

Bornholm - Balka. 300 m. til stranden
Uge 26 og 27 er ledige i vores dejlige sommerhus med alle moderne bekvemmeligheder. Huset har 8 sengepladser.
Telefon: 56956044
www.balkaferie.dk

Udsigt i Odsherred
Sommerhus med meget flot udsigt, ugenert beliggende i det naturskønne Odsherred tæt på børnevenlig badestrand
Telefon: 30249461

Sommerhus Assens/ Sandager Næs
90m² fra 2000. 3 vær. x 2senge, hems, stue, køkken, 2 toilet (et med spa). Alt i hårde hvidevarer. 350 m til strand.
Telefon: 40832823

2½ vær. lejlighed 70 kvm. på Amager
Lys lejligh. med 4 sovepladser, vaskemaskine, fjernsyn mv. udlejes i uge 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32. 2800 kr./uge
Telefon: +45 42422440

Ferie i Kbh, tæt på skov, strand og by
Stor lejl. i Charlottenlund. 5 sovepladser. Velegnet til fam./børn. Udlejes uge 27, 28, 29. Pris 4000 kr/uge.
Telefon: 60955920

Provence dobbelt villa med pool.
Skøn udsigt, roligt, al komfort, 4/5 pers./ hus, egen pool, ledige uger i juli og august. Tlf: +33475286995.
Telefon: 0033626760658

Skønt sommerhus på Sjællands Odde
Udlejes uge 23, 27, 28. 8 sengepladser, ligger på stor grund med direkte adgang til stranden. Pris: 6500 +elforb.
Telefon: 61979208

Sommerhus i Kerteminde
100 m fra vandet på Nordstranden udlejes i ferier og weekender sommerhus til 4 personer. 3800 kr/uge i højsæsonen
Telefon: 23305509
www.valmuesti2.com

Flensborg Fjord sommerhus 4-6 pers.
Gåafstand til børnevenlig strand, gode vandre- og cykelstier langs fjorden. Kano og veste. Kr. 2900 plus forbrug
Telefon: 24849297

Stressfri zone på Rømø med havudsigt
Lækker smagfuld feriebolig i Havneby på Rømø. Havudsigt og velvære.
Telefon: 51764750
www.romo-feriehus.dk

Ferie i det grønne København
Lejl. i Vanløse, to værelser, to personer, parkering, altan. 10 min. til Centrum. Uge 26 til 32. Uge 2500 kr.
Telefon: 3045 7593

Lejlighed tæt på Hovedbanegården i Kbh.
Lejl. på 90 kvm. Sovevær. med dobbeltseng samt 2 øvrige vær. Udlejes fra 22. - 29. juli. 3000 kr.
Telefon: 51245141

Nordby, Samsø
Stort fritidshus nær gadekæret og med med badestrand og Nordby Bakker i gå afstand.
Telefon: 20162295

Tæt på Svendborgsund
Regulær ejendom, god beliggenhed. Aut.mægler medvirker. 92m² + 20m² garage. Kr. 1.525.000
Telefon: 21201332

rubrikannoncer

BERLINSPECIALISTEN
Vi er specialister på grupperejser til Berlin !
4 dg/3 nt. inkl. morgenmad, ophold i flersengsværelser på valgt indkvartering samt bus t/r .....fra kr. **790**
www.berlinspecialisten.dk

SKOLEREJSER KRAKOW
Priser fra kr. 1.588,-
Ring på **8020 8870** og få en uforpligtende snak med Louise eller Kirsten, to af vores Krakow-eksperter.

Louise Fog

Kirsten Kallesøe
ALFA TRAVEL
ALFATRAVEL.DK - INFO@ALFATRAVEL.DK - 80 20 88 70

StudieXpressen.dk
Billige studieture/grupperejser
Berlin 4dg fra kr.....880,-
Hamborg 4dg fra kr.....950,-
Info@studieXpressen.dk - Tlf. 28905445
www.StudieXpressen.dk

eurotourist.dk
SKOLEREJSER TIL HELE EUROPA
98 12 70 22

Lejrskole i Sønderjylland
Universe, 1864 og Tyskland
www.6401.dk

DANMARKS LÆRERFORENING

Vandkunsten 12
1467 København K
Telefon 3369 6300

dlf@dlf.org
www.dlf.org

FORMAND
Lærer **Anders Bondo Christensen** træffes i foreningens sekretariat efter aftale.

SEKRETARIATSCHEF
Bo Holmsgaard

SEKRETARIATET
Sekretariatet har telefontid mandag-torsdag kl. 9.00-15.30 og fredag klokken 9.00-14.30
Der er åbent for personlige henvendelser mandag-torsdag kl. 9.00-15.30.
Fredag kl. 9.00-14.30.

SERVICELINJEN, telefon 3369 6300
Er du i tvivl om, hvor og hvornår du kan henvende dig med et problem, kan du ringe til servicelinjen. Her kan du få oplyst, om du skal henvende dig til kredsen, dlf/a, Lærernes Pension mv., om kredskontorets åbningstid, adresser og telefonnumre.

Servicelinjen er åben mandag-torsdag fra klokken 9.00 til 15.30, fredag fra klokken 9.00 til 14.30.

MEDLEMSHENVENDELSER
Henvendelser om pædagogiske, økonomiske og tjenstlige forhold skal ske til den lokale kreds.
Til sekretariatet i København kan man henvende sig om konkrete sager om arbejdsskader og psykisk arbejdsmiljø, om medlemsadministration, låneafdeling, understøttelseskasse og udlejning af foreningens sommerhuse.

KONTINGENTNEDSÆTTELSE ELLER -FRITAGELSE
kan søges af medlemmer, der er ledige, har orlov eller er på barsel, og som modtager dagpenge. Reglerne er beskrevet på www.dlf.org

LÅN
Henvendelse om lån kan ske på telefon 33 69 63 00, eller der kan ansøges direkte på vores hjemmeside www.dlf-laan.dk

Du kan se den aktuelle rente og beregne dit lån på: www.dlf-laan.dk

SKOLELEDER FORENINGEN

Snaregade 10 A, 1205 København K • Tlf. 70 25 10 08
skolelederne@skolelederne.org • www.skolelederne.org

Åbent for medlemshenvendelser mandag, onsdag og torsdag 9.00-15.30, tirsdag 10.00-15.30 og fredag 9.00-14.00

Formand Claus Hjortdal • Næstformand Dorte Andreas
Kontakt til de lokale afdelinger af Skolelederforeningen: Se hjemmesiden

Skolelederforeningen er den forhandlingsberettigede organisation for landets skoleledere. Som medlem kan du henvende dig for rådgivning om tjenstlige problemstillinger, løn- og arbejdsforhold mv. Læs også bladet Plenum og nyhedsbrevet Plenum+.

Lærerstuderendes Landskreds

LÆRERSTUDERENDES LANDSKREDS

Vandkunsten 3 3. sal, 1467 København K.
Telefon 3393 9424, ll@llnet.dk • www.llnet.dk

Formand
Lærerstuderende Jenny Maria Jørgensen, 3092 5515, jejo@llnet.dk
Studerende kan søge rådgivning i Lærerstuderendes Landskreds, LL.

Lærernes a-kasse

Kompagnistræde 32 · 1208 København K · Tlf: 7010 0018
Email: via hjemmesiden · www.dlfa.dk

Formand
Lærer Gordon Ørskov Madsen
Træffes I sekretariatet efter aftale

Sekretariatschef
Lærer Frank A. Jørgensen

Hovedkontor
Kompagnistræde 32
1208 København K

Tlf: 7010 0018
Fax: 3314 3955
Email: via hjemmesiden
www.dlfa.dk

Kontaktoplysninger
Regionscentrene har åbent for personligt fremmøde i a-kassens kontakttid.

Vil du have en personlig samtale, aftaler du en tid ved at ringe på tlf. 7010 0018.

Du kan også sende en mail via hjemmesiden

Regionscentre Odense
Klaregade 7, 1.
5000 Odense C
Tlf: 7010 0018

Esbjerg
Skolegade 81, 3.
6700 Esbjerg
Tlf: 7010 0018

Århus – Risskov
Ravnsøvej 6
8240 Risskov
Tlf: 7010 0018

Aalborg
C. W. Obels plads 1 B, 1.
9000 Aalborg
Tlf: 7010 0018

København
Hestemøllestræde 5
1464 København K
Tlf: 7010 0018

Åbningstider
Man - tors: 10.00–15.30
Fre: 10.00–14.30

Lærernes a-kasse Tlf: 7010 0018

folkeskolen
FAGBLAD FOR UNDERVISERE

Fagbladet *Folkeskolen* og folkeskolen.dk udgives af udgiverselskabet Fagbladet Folkeskolen ApS, som ejes af Stibo Complete og Danmarks Lærerforening.
Mediet redigeres efter journalistiske væsentlighedskriterier, og chefredaktøren har ansvar for alt indhold.

Forsidefoto: Hung Tien Vu

Folkeskolen er fremstillet hos Stibo Complete, der er miljøcertificeret af Det Norske Veritas efter ISO 14001 og EMAS. Papirfabrikkerne, der fremstiller Norcote og Maxi Gloss, er alle miljøcertificeret efter såvel ISO 14001 som EMAS.

135. årgang, ISSN 0015-5837

Udebliver dit blad, så klik ind på folkeskolen.dk, og klik på »Klag over bladleveringen« nederst til højre.
Forhold/ændringer vedrørende fremsendelse af bladet:
Telefon: 33 69 63 00
E-mail: medlemsservice@dlf.org

Henvendelser til redaktionen Folkeskolen
Postboks 2139
1015 København K
Telefon: 33 69 63 00
E-mail: folkeskolen@folkeskolen.dk
folkeskolen.dk
Cvr-nummer: 36968559

Hanne Birgitte Jørgensen, chefredaktør, ansvarshavende, hjo@folkeskolen.dk
Anne-Christine Pihl, chefsekretær, acp@folkeskolen.dk
Mette Schmidt, bladredaktør, msc@folkeskolen.dk, telefon: 33 69 64 01
Karen Ravn, webredaktør, kra@folkeskolen.dk, telefon: 33 69 64 06

Journalister
Pernille Aisinger, pai@folkeskolen.dk
Sebastian Bjerril, seb@folkeskolen.dk
Esben Christensen (orlov), esc@folkeskolen.dk
Henrik Ankerstjerne Hermann, hah@folkeskolen.dk
Helle Lauritsen, hl@folkeskolen.dk
Julie Yapa Sørensen, jss@folkeskolen.dk
Martin Vitved Schäfer, mvs@folkeskolen.dk
Maria Becher Trier, mbt@folkeskolen.dk

Layout og grafisk produktion
OTW A/S

Anmeldelser og meddelelser
Stine Grynberg Andersen, redaktør af anmeldelser, sga@folkeskolen.dk, telefon: 33 69 64 04

Kontrolleret oplag
Oktober 2016: 80.157 (Specialmediernes Oplagskontrol)
Læsertallet for 3. kvartal 2017 er 144.000. Index Danmark/Gallup.

folkeskolen.dk
Jennifer Jensen, projektansvarlig for faglige netværk, jje@folkeskolen.dk
Faglige netværk: billedkunst, danskundervisning, engelsk, ernæring og sundhed, historie og samfundsfag, håndværk og design, idræt, it i undervisningen, matematik, musik, naturfag, religion, tysk og fransk, specialpædagogik

Lærerprofession.dk
i samarbejde med Danske Professionshøjskoler

facebook.dk/folkeskolendk
@folkeskolendk

ABONNEMENT
Telefon: 33 69 63 00, e-mail: nvl@dlf.org
Årsabonnement for Folkeskolen – fagblad for undervisere: 1.100 kroner inklusive moms. For abonnementer i udlandet tillægges porto. Abonnement kan opsiges med en måneds varsel til udgangen af et kalenderår.
Løssalgspris: 40 kroner.

144.000 LÆSERE

ANNONCERING
Media-Partners, Niels Bohrs Vej 23, DK-8660 Stilling
Tel.: +45 2967 1436 / +45 2967 1446

Forretningsannoncer: annoncer@media-partners.dk
Stillings- og rubrikannoncer: stillinger@media-partners.dk

Udgivelser	Forretnings-annoncer	Stillings-annoncer	Udkommer
Folkeskolen nr. 12	5. juni	12. juni	21. juni
Folkeskolen nr. 13	30. juli	6. august	16. august
Folkeskolen nr. 14	14. august	21. august	30. august
Folkeskolen nr. 15	28. august	4. september	13. september

FOR KORTE NYHEDER

46 procent af lærerne fortryder, hvad de stemte

Op mod halvdelen af lærerne, der deltog i OK18-afstemningen, ville sætte deres kryds anderledes, hvis de fik muligheden igen. Det viser et rundspørge på landets skoler. En repræsentativ lærer forklarer: »Jeg har fortrudt. Helt klart. Jeg var meget i tvivl op til afstemningen, men efter at have hørt resultatet må jeg sige, at jeg er blevet mere overbevist. Det er så desværre om det modsatte«.

Læreren indrømmer, at han nok ikke fik sat sig tilstrækkeligt ind i tingene forud for afstemningen: »Jeg orkede ikke mere, okay? Jeg trænger til ferie, der er så meget«. Han kan godt forstå det store antal, der allerede har fortrudt deres stemme. »Det er altså også svært, det her. Måske er en enkelt afstemning slet ikke nok. Hvorfor er der ikke nogen. der foreslår 'bedst ud af tre', ville vi fortryde det?«

Lærer udvikler fodgynge til politikere med myrer i kroppen

Den fodgynge, »Swnx«, som en folkeskolelærer på Als har udviklet for at styrke koncentrationen hos urolige børn, viser sig også at virke på overivrige politikere, af hvilke man finder en del på uddannelsesområdet.

»Mange politikere er kropsurolige, det har vi vidst længe«, fortæller læreren bag opfindelsen. »Men nu monterer vi fodgynger under taburetterne på Christiansborg, så politikerne har mulighed for at holde sig lidt i bevægelse under møder og debatter. Det har vi store forventninger til. Vi håber på mindre uro, større koncentration – og langt færre umotiverede forslag til uigennemtænkte reformer på områder, som de overhovedet ikke har forstand på«.

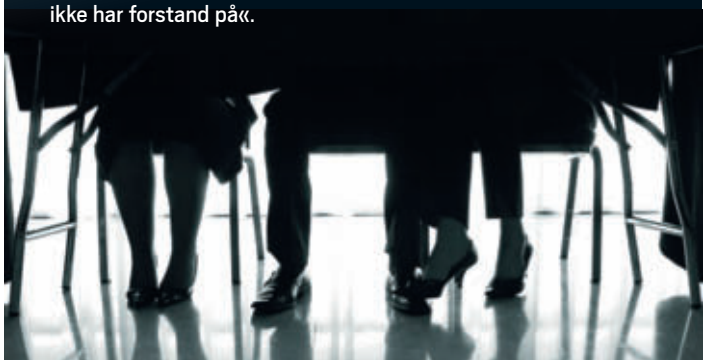

Uskolet er *Folkeskolen*s bagside med satire, som ikke umiddelbart går meget op i fakta. Skulle enkelte navne, hændelser eller undervisningsministre alligevel føles bekendte, er man velkommen til at tro, hvad man vil.

SÅ KAN DE LÆRER ~~DET~~ / 149

Tegning: Craig Stephens

Læs sammen

Nyt læsesystem til 0.-1. klasse

Med Læs sammen får du et system, som inkluderer alle elever med differentierede, lydrette tekster og et lydbilledalfabet.

Læs sammen sender eleverne på opdagelse i et eventyrligt univers og bygger på en balanceret læsepædagogik med fokus på afkodnings- og læseforståelsesstrategier, skrivning og sproglig bevidsthed.

Systemet har masser af aktiviteter, musik og bevægelse – og viser nye veje til forældreinddragelse og dialog.

Læsebogen indeholder både voksen- og elevtekster. Alle elevtekster er differentierede på tre niveauer. Arbejdsbogen har læringsmål for hvert kapitel, og alle kapitler afsluttes med evalueringsark.

Læs sammen består af en Arbejdsbog, Læsebog og Lærervejledning – læs uddrag på dpf.dk.

Af Conni Camille Isgaard
Illustreret af Vibeke Wang

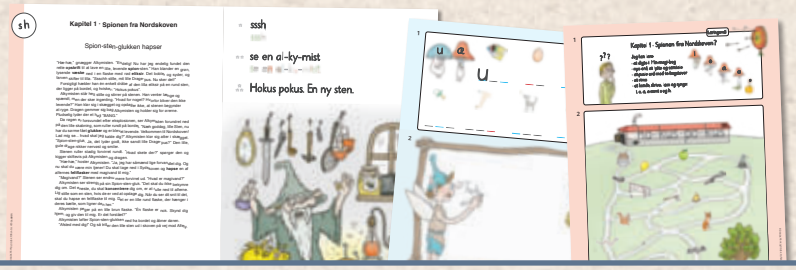

20 % introrabat*
Brug kode F20 på dpf.dk

*Gældende t.o.m. 31.08.18

---

stav

SYSTEMET TIL BOGSTAV-INDLÆRING OG STAVNING

Har du brug for et solidt og systematisk stave- og grammatikmateriale, der kan bruges til alle klassetrin? Stav følger forenklede Fælles Mål og de seneste retskrivningsregler. Systemet understøtter både fælles undervisning og individuelt arbejde – nemt og lettilgængeligt for læreren.

Stav Online giver en række fordele for underviseren; bl.a. er Stav Online 100 % selvrettende, giver et løbende overblik over klassens og elevernes fremskridt, sikrer fokus på faglige mål, giver mulighed for rapportgenerering til fx skole-hjem-samtaler og elevplaner. Fås til 1.-8. klasse.

Stav Online indeholder opgaverne fra elevhæftet samt ca. 600 supplerende opgaver til hvert klassetrin.

Bestil gratis prøveperiode på stav-online.dk

Stav Online til 300 kr.
Ved køb af klassesæt af de fysiske Stav elevhæfter får du Stav Online med for 300 kr. ekstra til din klasse (normalpris for klasselicens 1.260 kr.). Bestil på info@dpf.dk eller tlf. 4546 0050.

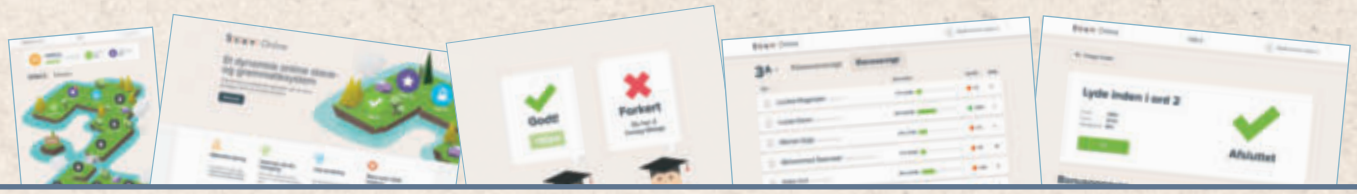

PSYKOLOGI ORGANISATION PÆDAGOGIK
DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

KNABROSTRÆDE 3, 1. SAL • 1210 KØBENHAVN K
TLF.: 4546 0050 • INFO@DPF.DK • WWW.DPF.DK

Al henvendelse til:
folkeskolen
FAGBLAD FOR UNDERVISERE
Postboks 2139
1015 København K

coop Skolekontakten

MELD DIN KLASSE TIL GOCOOK SMAGEKASSEN

98% af lærerne vil deltage igen!

155.000 elever deltog i 2017

GRATIS undervisningsmaterialer og smagekasse

Græskar er meget mere end haloween! Lad eleverne arbejde med græskarets smag, biologi, historie, madkultur og følg det fra jord til bord.

Du modtager **GRATIS** undervisningsmaterialer og opskriftshæfter til hele klassen til 4-8 undervisningsgange fra uge 39. I uge 43, 44 ELLER 45 henter du en **GRATIS** smagekasse med råvarer til 24 elever i den lokale Coop-butik.

DER ER ÅBENT FOR TILMELDING PÅ SKOLEKONTAKTEN.DK FRA 1. MAJ TIL 5. SEPTEMBER.

Forløbet er målrettet 4.-7. klasse i madkundskab, natur/teknologi, biologi, understøttende undervisning og tværfaglige forløb. Du må regne med ca. 150 kr. til ekstra råvarer pr. smagekasse til hokkaido suppe med græskarboller og risotto med græskar.

GoCook by coop